nietzsche

kaderini sev, çünkü aslında hayatın bu

Hayatı ve insanı aşmanın felsefesi

Yayıma Hazırlayan: Taner Şanlıoğlu

12. BASKI

DESTEK yayınları

DESTEK FELSEFE

"Yanmayı bilmeyen uçmayı öğrenemez."

Hayatı boyunca zihinsel ve bedensel acılar içinde yaşamak zorunda kalan ünlü Alman filozof Nietzsche'nin insanlığa sunduğu "Ebedi Dönüş", "Kaderini Sevmek/Amor Fati", "Üstinsan" ve "Güç İstenci" gibi bilgelik kapıları, bugün bile yeni düşünüş biçimlerine ilham olmaya devam ediyor. İnsanoğlunun yaşadığı hayatı, üzerine çıkılması gereken bir oyun alanı olarak gören Nietzsche, modern dünyanın sorunlarıyla baş edebilmek için lazım gelen oyun kurallarını da açıkça ortaya koyuyor.

DESTEK yayınları

₺15
KDV'den muaftır.
www.destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari

www.destekdukkan.com
%40 indirimli kitap satış sitesi

ISBN 978-605-311-731-5

DESTEK YAYINLARI: 1200
FELSEFE: 13

NIETZSCHE / KADERİNİ SEV, ÇÜNKÜ ASLINDA HAYATIN BU
Yayına Hazırlayan: Taner Şanlıoğlu

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Ocak 2020
1.-5. Baskı: Ocak 2020
6.-7. Baskı: Şubat 2020
8.-9. Baskı: Mart 2020
10. Baskı: Nisan 2020
11.-12. Baskı: Mayıs 2020
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-731-5

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

nietzsche

kaderini sev, çünkü aslında hayatın bu

Hayatı ve insanı aşmanın felsefesi

Yayıma Hazırlayan: Taner Şanlıoğlu

DESTEK
yayınları

Önsöz

Nietzsche'nin kaderi, bir vaizin oğlu olarak dünyaya gelmesi ve daha sonra tüm bu vaizliğin ve buna benzer her şeyin karşısında duran bir felsefe yaratacak olması mıydı?

Tüm değerlerin, kalıpların ve hatta kendisinin karşısında durması ve yine de buna rağmen her şeyin merkezinde kalabilmesi miydi bunca yanlış anlaşılmasının nedeni?

Onu bu kadar anlaşılmaz kılan, gerçekten de anlaşılmaz oluşu muydu yoksa onu anlayacak bilincin azlığı mıydı? Bağıra bağıra söylemesine ve her cümlesinde bunu işaret ediyor görünmesine rağmen yine de ateist diyebilir miyiz ona?

"Tanrı öldü!" diye bağırıp sokaklarda koşturan bir adamı nasıl anlamalıyız? Nasıl görmeliyiz onu? Bizim için kendini feda eden bir aziz mi, kendisi için bütün değerleri yerle bir eden bir egoist mi, yoksa yaşadığı hayata isyan edip tüm dini değerlerini ve inancını yitiren bir dinsiz ve kötü yolun işaretçisi olarak mı görmeliyiz onu?

Belki de "Lucifer" olarak bakmalıyız ona. Lucifer, Latince "lux" veya "lucis" kelimesinin karşılığı olan "ışık" ve "getirmek" anlamına gelen "ferre" kelimelerden oluşmuştur. Kötü denilen, karanlığı temsil eden Lucifer aslında ışığı getiren, onu taşıyan anlamına gelir. Peki, kötü olan, karanlık olan şeytan bize ışığı getirebilir mi gerçekten? Kim bilir belki de bize ışığı getirmek için önce karanlığı var etmek zorunda kalan bir şeytandır Nietzsche. İçinde bulunduğumuz tüm bu "aydınlıktan" bizi önce çekip sıyıran ve sonrasında zifiri karanlıkta kendi ışığımızı bulmamız için bize yol gösteren bir aziz belki. Ancak onun en büyük korkusu da yine bir aziz olarak görülmek değil midir?

"Günün birinde aziz ilan edilmekten çok korkuyorum" dememiş miydi kitabı *Ecce Homo*'da?

Nietzsche, her ne kadar ışık yolunda var olan kapıların tamamını kapattığını, zifiri karanlığı tamamen var ettiğini söylese de yine de tüm bu kapalı kapılara ve çıkmazlara rağmen içinde yaşadığımız hayata bir çıkış yolu, bir nefes alış var eder anlatısında. Onun yöntemi budur çünkü. Tüm kapıları kapatarak asıl olanı açtırmak, bütün yolları tutarak yeni yollar inşa etmeye zorlamaktır onun yöntemi. Onunla önce tabularımızı alaşağı edip bir nefes alacak, sonra da özümüzde zaten var olanı keşfederek yükselteceğiz ruhumuzu. İnanmaya ve her an özde kalabilmeye belki de bir "inançsızın" yol arkadaşlığıyla erişeceğiz.

Nietzsche hayatı boyunca birçok esere imza attı. Birçok bakış açısı sundu eserleri aracılığıyla dünyaya. Ancak bütün eserleri içinde özelikle birine ayrı bir yer açıp, atıfta bulundu ona. Çok ayrı bir yere koydu bu eserini. Yine *Ecce Homo*'da, "Kitaplarım arasında *Zerdüşt*'ün yeri başkadır. Bu kitapla insanlığa şimdiye dek verilmiş en büyük hediyeyi verdim" demişti.

Bahsettiği bu kitap, *Böyle Söyledi Zerdüşt* ismindeki o çok önemli eseriydi. Ben de Nietzsche'yi anlatmak için birçok eserden alıntı yapmak yerine sadece tek bir eserinden faydalanmayı uygun gördüm. Hem bunca anlaşılmazlık ve yargı arasında her şeyden biraz katarak işi daha büyük bir çıkmaza sokma tehlikesinden de uzaklaşmış olurdum.

Peki, bir filozof gerçekten tek bir eseriyle anlaşılabilir mi? İki taraflı bir yanıta gebe olan bu soruya ben evet deme hakkımı kullanmak istiyorum. Onu sadece tek bir eseriyle anlatma girişimini birkaç nedenden dolayı uygun gördüm.

Bu eser Nietzsche'nin, yaşamış olduğu hayatın mekanizması tarafından ezilip öğütülmesi, iyice sıkılıp süzülmesi sonucunda ortaya çıkmış özüdür çünkü. Nietzsche'nin içindeki özüttür *Zerdüşt*. Her insanın özünde bulunan "o şey"e en yaklaşmış olan, o en yalın ve en yakın halidir. Nietzsche'yi tam olarak anlamak için onunla aynı geçmişe sahip olmamız gerekir. İşte bu eser herkesin herkesle, aynı miktarda sahip olduğu "o şey"den barındırdığı için anlaşılabilirdir. Ancak bu eserle, onu

tam olarak tanıyabilir ve ne demek istediğini ancak bu şekilde anlayabiliriz. Dolayısıyla bu durum *Zerdüşt*'ü hem çok anlaşılır hem de bir o kadar anlaşılmaz kılar. Nietzsche, bu nedenle *Zerdüşt*'ün alt başlığını "Herkes için ve hiç kimse için bir kitap" olarak koymuştur.

Eğer bu eserde yazılanları anlamıyorsak bu onun anlaşılmaz olduğundan kaynaklanmaz. Bu tamamen bizimle ilgili, bizim idrak etme potansiyelimizden kaynaklanan bir durum olduğu için böyledir. Biz, içimizdeki öze yaklaştıkça Zerdüşt'ün sesi daha çok duyulur olmaya başlar kulaklarımızda. Onun ağzından çıkan kelimelerin anlamlarını idrak etmeye, görünenin çok ötesindeki o derin manaları da görmeye başlarız.

Aslında Nietzsche'nin felsefesi, bizim kendimize olan mesafemizi ölçebilmemiz için oluşturulmuş bir ölçüm aracıdır. Onu anlamaya, yani Zerdüşt'ün sesini duymaya başladıkça kendi sesimizi de duymaya başlar ve onunla kendimize, içimizdeki "o şey"e ne kadar yakın olduğumuzu ölçeriz. Bu durumdan yine *Ecce Homo*'da şöyle bahsetmişti Nietzsche:

"Bir keresinde Doktor Heinrich von Stein, *Zerdüşt*'ümün tek kelimesini bile anlamadığından dürüstçe yakındığında, dedim ki ona, her şey yolunda: Bunun altı cümlesini anlamak yaşantılamış olmak demektir."

İşte Nietzsche'yi okuyabilmek bu nedenle önemlidir. Eğer onu okuyabiliyorsak bu bizim hayatı yaşayabildiğimizi gösterir. *Zerdüşt*'ün birkaç cümlesinde bile ışık bulabilmek onun tam da bizden istediği şeydir. Öyle

karanlık bir manzara çizer ki bize kendi ışığımızı yine kendimiz bulmak zorunda kalırız. Buna bizi mecbur bırakır Nietzsche.

Belki de tam da bu nedenledir ustası Schopenhauer'dan daha karanlık bir dünya tasvir etmesinin nedeni. Bize kendi ışığımızı, yine içimizdeki, kendimize ait güçle yaktırabilmektir onun bütün çabası.

O, "Tanrı öldü!" diye her bağırdığında bizden Tanrı'yı çok daha güçlü bir şekilde var etmemizi ister. Onun her "inançsız" cümlesi aslında bizi inanca daha çok yaklaştırmak içindir. Onun bütün zifiri karanlığı kendi aydınlığımızı bulabilmemiz için çok uzaklardan gelen güçlü bir çağrıdır aslında.

Ekim 2019
Taner Şanlıoğlu

Friedrich Wilhelm Nietzsche Kimdir?

Peki, nedir onu böyle bir idrak seviyesine çıkarmaya iten? Toprağın altında bir kömür madeni olarak yatan bu genç adamı daha sonrasında bir elmasa çevirip ayağa kaldıracak ve her şeye başkaldırmaya itecek yüksek güç ve basıncın kaynağı nedir?

Bir dilbilimci, yazar ve hepsinden öte bir filozof olan Friedrich Wilhelm Nietzsche 1844 yılında Almanya'nın (Prusya İmparatorluğu) Röcken kasabasında doğdu.

Röcken'deki Protestan kilisesinde papazlık yapan bir babanın oğlu olarak dünyaya gelen Nietzsche'nin daha çok küçük yaşlardayken karşılaştığı ilk acı dolu deneyimi, babasını baş ağrıları içinde kıvranırken görmek olmuştu. Çok sonraları anlaşılacağı üzere babasında beyin tümörü olduğu tespit edildi ve bundan dolayı babası daha 36 yaşındayken gözlerini hayata yummak zorunda kaldı. Nietzsche, babasını kaybettiğinde henüz 5 yaşındaydı. Bu kaybı, onun acıyla daha çok erken yaşlardayken tanışmasına sebep oldu. Babasının ölümünden sonra annesi, kız kardeşi, iki teyzesi ve anneannesiyle beraber Naumburg'a yerleştiler. Kadınların arasında oldukça disiplinli bir hayat yaşadı ve yoğun

bir dini eğitime maruz kaldı. Bu süreç onu oldukça içe kapanık bir çocuk olmaya itti. Kadınlar ve dini eğitim hakkındaki düşünceleri de bu yaşlarında şekillendi.

Gelenekçi bir aileden geliyordu. Babası gibi o da vaiz olmak üzere aldı bütün eğitimleri. Okulda çok başarılı bir öğrenciydi. Hatta arkadaşları kendi aralarında onu "küçük Protestan papazı" olarak çağırıyordu.

Bonn Üniversitesi'nde ilahiyat ve filoloji okudu. 24 yaş gibi çok genç bir yaşta Basel'de filoloji profesörlüğüne atandı. İlgi alanı her ne kadar filolojiden felsefeye doğru kaysa da bu teklifi (filoloji alanında profesörlüğü) o dönemde geri çeviremedi.

Güç İstenci, Ebedi Dönüş, Amor Fati ve Üst İnsan kavramlarıyla felsefe dünyasında derin ve köklü izler bıraktı. Çoğu edebiyat çevrelerince Avrupa'nın en büyük yazarı olarak görüldü. *Böyle Buyurdu Zerdüşt*, *Putların Alacakaranlığı*, *İyinin ve Kötünün Ötesinde*, *Şen Bilim* gibi başyapıtlara imza attı.

25 Ağustos 1900'de 56 yaşında hayata gözlerini yumdu.

"İnsanlar içinde
oldukları
yanılsamanın
yok olmasını
kaldıramadıklarından
doğruyu duymak
istemezler."

"Ben bu kulaklara göre bir ağız değilim."

Nietzsche'nin belki de en çok takıldığı konu anlaşılmaması, kendini tam olarak ifade edebildiğini görememesidir. Bu konuya *Zerdüşt*'te de değinir. Halkın arasında inen Zerdüşt, şehirde karşılaştığı insanlara hayatın özünden ve sırlarından bahseder. Yıllarca dağlarda yaşayıp ulaştığı bilgeliği insanlarla paylaşır. Ancak insanlar onun bu söylediklerine sadece güler ve ona sirkteki bir ip cambazıymış gibi davranmaktan başka bir şey yapmazlar. Söyledikleri karşısında hiçbir şaşkınlığa ve aydınlanmaya uğramayan insanları gören Zerdüşt üzülür ve cesareti kırılır.

"Beni anlamıyorlar, ben bu kulaklara göre bir ağız değilim" diye söylenir umudu kırılmış bir halde.

Gerçekten de öyle olur. Etrafında onun ağzından dökülenleri duyabilecek kulak neredeyse yoktur.

Almanların ünlü kavramı "zeitgeist" yani "zamanın ruhu"na uygun değildir belki de söyledikleri. Ancak söylediği hiçbir şeye karşılık bulamamasına rağmen kendi çizdiği yolda ilerlemekten de vazgeçmez. Her şeye, insanları körleştiren ve hiçbir şey duyamamalarına neden olan tüm uyuşturuculara karşı uyanık kalabilmek yegâne amacı olur. Rahat bir uyku çekebilmek için gün boyu uyanık kalmak, onun için bir seçimden çok artık bir gerekliliktir.

"Bilgelik şurada gizli: İyi uyumak için uyanık olmak. Yaşamda anlam olmasaydı ve ben anlamsızlığı seçmek zorunda kalsaydım, seçeceğim anlamsızlıkların içinde en iyisi bu olurdu."

Nietzsche, kendini okuyacak olanları sonrasında sokacağı yola hazırlamak için onlardan yürüdükleri bütün yollardan arınmalarını ve hiçbir yola bağlı kalmamalarını ister. Bütün yolları atmasını ve hiçbir şeyden destek almamalarını sağlamaya çalışır.

"Ben de bir zamanlar insanın ötesindekinin hayaline kapıldım, diğer ötedünyaya inananlar gibi. Yarattığım tanrıysa insanların ürünü ve cinnetiydi, diğer tüm tanrılar gibi."

Bütün dinlere, o dinlerin anlatılarına bir başkaldırıdır sözleri. Kendi deyimiyle tam bir "Deccal"dır o. İnsanları yürüdükleri yoldan saptıran bir şeytan, ışığı var etmek için önce karanlığı bulduran bir "Lucifer"dir.

"Sonra ne mi oldu? Yendim kendi kendimi, acı çeken beni, külümü dağlara taşıdım ve daha da parlak bir ateş yaktım kendime. İşte o zaman hayalet kaçtı benden."

Onun için sahip olduğumuz bedenlerimiz, yerilmesi ya da kötülenmesi gereken bir şey değildir. Tam tersine vücudumuzu bir doktor hassasiyetinde dinlemeli ve neyi neden istiyor olduğumuzu iyice analiz etmeliyiz. Vücutlarımız bize sunduğu istek ve şehvetten kaçınmadan önce bu istek ve şehvete neden ihtiyaç duyduğumuzu bilmeliyiz. Bu bedenlere sahip olmamızın bir nedeni olduğunu ve bu nedenin de hakikati bulmak olduğunu her defasında tekrarlar Nietzsche.

"İnsanlara yeni bir şey öğretiyorum: Kör halde yürünen bu yolu isteyerek seçmeyi, onu benimsemeyi, hastalar ve ölmekte olanlar gibi ondan kaçmamayı!

Hastalar ve ölmekte olanlardı hem bedeni hem de dünyayı aşağılayanlar, tanrısal olanı ve kan damlasını icat ettiler ama kederi de tatlılığı da veren zehri bu bedenden ve dünyadan almışlardı!

Sefaletten kaçmak istiyorlardı ama onlar yıldızlara da çok uzaktı.

Kendi bedenlerinden ve yeryüzünden uzaklaştıklarını zannediyorlardı bu nankörler. Başka âlemlere gitmenin kederini ve mutluluğunu kime borçluydular peki? Bedenlerine ve bu dünyaya."

"Kendini dinleyemeyen kişi itaatkârdır!"

"Hem dünyaya
hem de insana
anlam mı vermek
istiyorsunuz?
O zaman bedene
ve yaşama dönün."

"Bedeninde sahip olduğun bilgelikten daha fazla akıl vardır."

Bedenlerimiz gerçekten ne anlatıyor bize? Onu dinleyebiliyor muyuz? Dinlediğimizde duyduğumuz sesleri doğru tanımlayıp, hangi sesin hangi notaya denk geldiğini tam olarak idrak edebiliyor muyuz? Çok lezzetli bir yemek gördüğümüzde sulanan ağzımız, kabaran iştahımız, midemizin guruldaması ya da çok yakışıklı bir erkek veya güzel bir kadın gördüğümüzde harekete geçen şehvet duygumuz, arzu ve isteğimizden neler öğrenmeliyiz? Bu istek ve arzulara kötü demekle çözmüş olur muyuz bütün problemleri? Onlara yüz çevirerek ve duygularına yenik düşmüş dediğimiz insanları dışlayarak onun varlığını ortadan kaldırabilir miyiz? Bedenlerimiz gerçekten bize ne anlatmak istiyor?

Bir meyve ağacının gayesi büyüyüp serpildikten sonra meyve vermekse eğer bunca arzu ve isteğin gayesi de kendi meyvelerimizi oluşturmak değil midir?

Peki, ortaya nasıl bir meyve koymamız gerekiyor? Baldan tatlı bir kavun ya da karpuz mu vermeliyiz bunca isteğin sonucunda? Ya da acı mı olmalı vereceğimiz meyvelerin tadı?

"Uyanmış kişi der ki: Ben bütünüyle bedenden ibaretim. Başka da hiçbir şey değilim; ruh denen de bedendeki bir şeye verilmiş bir isimdir sadece."

Tüm bunların dışında tadının ne olduğu önemli değil, sadece bir meyve verebilmektir belki de amaç. Belki de bir meyve ağacı olduğumuzun farkına varmak ve hangi meyveyi verebiliyorsak onu vermek sadece. Belki de bunca sözün ve anlatının tek amacı da budur; meyve veren bir ağaç olduğumuzu hatırlamak ve kendi doğamızı gerçekleştirmek günün sonunda.

"Beden büyük bir akıldır, tek bir duygusu olan bir çoğulluktur, hem savaş hem barıştır, hem sürü hem de çobandır.

Akıl dediğin de bedeninin bir aletidir, 'tin' denense büyük aklın küçük aleti ve oyuncağıdır."

"Sık sık ben diyorsun ve gururla söylüyorsun bu kelimeyi, inanmayacaksın ama bedenin ve büyük aklın çok daha büyüktür oysa, o 'Ben' demez aslında 'Ben'i oluşturur.

Düşüncelerini ve duygularını yönlendiren, ne olduğu belirsiz güçlü bilge benliktir o. Senin bedeninle yaşayandır, aynı zamanında da bedenindir.

Bedeninde sahip olduğun bilgelikten daha fazla akıl vardır. Hangimiz bilebiliriz ki, en büyük bilgeliğin bedenine niçin gerektiğine?"

"Bedenin bilgeliği en derin düşüncenin bilgeliğinden daha yücedir."

"Yaşamın amacı
nedir diye mi
soruyorsun?
En ulu ve en
imkânsız olana
ulaşmaya çalışarak
ölmek derim."

"İnsan aşılması gereken bir şeydir."

Nietzsche, benliğin tüm tutkusunu kendinden öte bir şey yaratmak olarak görür. İşte tam da bu nedenle benliğimizin, hazzı ve acıyı, öfkeyi ve kini yarattığını düşünür. İşte bu nedenle zihnimizin onu var ettiğini düşünür.

"Benlik der ki Ben'e: 'Burada acı duy!' Böylece Ben acı çeker ve acıdan nasıl kurtulacağını düşünür ve tam da bu nedenle düşünmesi gerekir."

Peki, haz ve tutku gerçekten kötü şeyler midir? Onlardan kaçmak ve uzaklaşmak mıdır insanın kaderi? Onların var olmasının da yine bütünün yararına olacak şekilde bir sebebi yok mudur? İşte tam bu noktada aydınlatır bizi Nietzsche.

"Eskiden tutkulara sahiptin ve kötü biliyordun onları. Ama şimdi sadece erdemlerin var ve onlar senin tutkularından doğdu.

En nihayetinde tüm tutkuların erdeme dönüşecek, tüm şeytanların da meleklere. Kardeşim savaş ve çarpışma kötü müdür? Zorunlu bir kötülüktür bu, zorunludur erdemlerin arasındaki kıskançlık, güvensizlik ve iftira.

İnsan aşılması gereken bir şeydir. İşte bu yüzden erdemlerini sevmelisin çünkü sen erdemlerinde yok olacaksın."

Bilgeliği de kendince tanımlamıştır. Bir dişiye benzetmiştir onu.

"Bilgelik cesaretli, tasadan uzak, alaycı ve zorba olmamızı ister. Bir dişidir o ve daima savaşçıları sever.

'Yaşamı taşımak zordur' diyorsunuz. Diyorsunuz da neye yarardı o zaman sabah gururla taşıyıp akşamları ona teslim olmanız?

Evet, zordur yaşamı taşımak. Ama bu kadar da nazlı olmayın. Hepimiz dayanıklı eşekleriz, erkeğiyle, dişisiyle.

Ortak yanımız nedir, yaprağındaki bir çiy tanesinin titrettiği gül goncasıyla?

Severiz yaşamı, aslında yaşamı değil de, sevmeye olan alışkanlığımızı..."

Tüm bu yolun sonunda vaat ettiği şey ise çok açıktır. Sorsanız ona, ben bunca yolu ne için yürüyecek ve bunca şeyden ne için feragat edeceğim diye, size artık hiçbir destek, hiçbir yerden yardım almadan kendi başınıza uçabilme yeteneğini sunduğundan bahsedecektir. Yapmak istediği şey de budur aslında. Kendimize ait kanatlarımız olmasını ister Nietzsche. Kendimize ait bu kanatlarla özgürce uçabilmemizi, sınırlarımızı aşıp yükselebildiğimiz kadar yükselmemizi ve özümüzdeki "o şeyi" keşfetmemizi ister bizden. İşte budur onun felsefesinin bize vaat ettiği hazine.

"Yürümeyi öğrendiğimden beridir koşuyorum. Uçmayı öğrendiğimden beri kimseye ihtiyaç duymadan havalanıyorum.

Hafifledim ve uçuyorum artık, kendimle baş başayım, bir tanrı dans ediyor bende."

Aşılması gereken bu zorlu yolda ise savaşacağımız güçlerin görünmezliğine özellikle dikkat çeker. Bu yolda karşımıza dikilecek olan eli silahlı askerler ya da büyük, aşılmaz taştan duvarlar değildir. Tam tersine içinden geçilecek kadar saydam ve hafiftir bu düşmanlar. Ve en sinsi yanı ise görünmez olmalarıdır. Bu hafiflik ve saydamlık onları küçümseme yanılgısına düşürür bizleri. Göremediğimiz şeylerin bize ne gibi bir etkisi olacağını çok fazla kestiremeyiz. İşte budur

bizim kör noktamız ve Nietzsche bu konuda dikkatli olmamızı ister bizden.

"Bu ağacı ellerimle sallamak isteseydim, gücüm yetmezdi. Ama gözümüzle göremediğimiz rüzgâr ona istediği gibi eziyet ediyor, istediği yönde eğip büküyor. Tıpkı o rüzgârın ettiği gibi görünmez ellerdir bize de en kötü eziyeti edenler, bizi eğip bükenler."

"Hayat sürekli aşılması gereken bir şeydir."

"Yıldızları
tepende yer alan
şeyler olarak
görüyorsan
gözlerin bilgiden
yoksun demektir."

"Hakikat kendini hiçbir zaman, dediğinde ısrarcı olanın kollarına bırakmaz."

Aristo'nun "Göz görmemek için vardır" sözüne çoğu kez atıfta bulunur Nietzsche. Görebildiklerimizden sakınırken göremediklerimize yakalanır ve tutsağı oluruz onların. Bu nedenle görünenin ötesindeki görünmeyeni görmeye teşvik ediliriz. Olayların alt metnini okumaya itilerek çıkarmamız gereken dersleri çıkarabilmemizi ister bizden o.

"İnsanların karşısına bir hasta, bir yaşlı ya da bir cenaze çıktığında derler ki onlar: 'İşte yaşamın yanlış olduğunun kanıtı!' Oysa gördükleri kendilerinin ve varoluşun tek bir yüzüdür. Kanıtlananansa onların gözlerinin gördüğünün yanlışlığıdır.

'Yaşam sadece acı çekmektir' der diğerleri ve yalan söylemiş de sayılmazlar. O halde siz buna bir son vermeye bakın! Sadece acı çekmek olan yaşamı sona erdirmeye bakın!"

Sadece acı çekmek olan bir yaşamı nasıl sona erdirebiliriz ki? Kendi yaşamımıza son verip her şeyi geride bırakarak mı? Bu sözün böyle yorumlanması hem felsefeyi hem de Nietzsche'yi oldukça hafife almak olurdu. Çünkü felsefe insana kolay yoldan çıkışı göstermek için ortaya konulmadı. Peki, acı dolu hayata kendimizi öldürmeden nasıl son verebiliriz? Acı çekilen bir hayata her gün maruz kalan birinin acısını dindirebilir mi gerçekten felsefe? Nietzsche kendi felsefesini uygulayacak olan birisinin acılarına son verilebileceğine inanır. Ona maruz kalmaktan kaçmadan, korkmadan ve onunla birlikte yaşamayı öğrenerek bunu başarabileceğimizi söyler.

"Sizler, hepiniz hızlı, yeni ve alışılmadık olanı sevenler, çalışmaktan vazgeçmeyenler, sizler kendinize katlanamıyorsunuz. Çalışmanız bir kaçıştır ve kendinizi unutmak için çabalama isteminden başka da bir şey değildir.

Yaşama daha çok inanmış olsaydınız kendinizi ona daha az kaptırırdınız. Ama içinizde beklemek için gereken cevher yok ki... Tembellik için bile..."

Nietzsche'nin bilgeliği bir dişiye benzettiği ve dişilerin de savaşçılardan hoşlandığından bahsetmiştik. Savaşçı imgesi, Nietzsche'nin anlatmaya çalıştığı duruma öyle iyi oturur ki kendini de bir savaşçı gibi görür ve etrafında bu savaşçılardan ne kadar az olduğundan

yakınır. Peki, ne için savaş? Acı dolu bir hayatı geride bırakmak ve onunla dans etmeyi öğrenebilmek için verilen savaştır bu. Bilgelik yolunda ilerlemek ve ona ulaşabilmek için gerekirse sahip olunan her şeyden vazgeçebilme savaşıdır. Bu iyinin ve kötünün çok ötesinde üstinsana gidecek olan yolda verilecek oldukça çetin bir savaştır.

"Çok asker görüyorum da çok da savaşçı görsem keşke! Gözleri daima bir düşmanı arayanlardan olun, kendi düşmanını. 'Yapmalısın!' sözü gerçek bir savaşçının kulağına 'İstiyorum!' sözünden daha hoş gelir. Hoşunuza giden her şeyin önce size emredilmesini sağlayın.

İnsan aşılması gereken bir şeydir. İtaat ve savaşla dolu yaşamınızı böyle yaşayın! Uzun yaşamak nedir ki! Hangi savaşçı esirgenmek ister! Sizi esirgemiyorum, sizi yürekten seviyorum savaştaki kardeşlerim."

Konserler ve sirkler, pazarlar ve alışveriş merkezleri kalabalıktır. Görmeyen ve duymayanlar için yapılmıştır buraları. Gördüklerini ve duyduklarını zannetsinler diye her şey çok büyük ve gürültülüdür. Ve bir kandırmacadan başka bir şey değildir bunlar. Herkes herkesle aynı şeyi gördüğünü ve duyduğunu düşünsün diye yapılır bunca şey. Çünkü herkesle aynı şeyi gördüğünü düşünen kendi körlüğünden kuşku duymak zorunda kalmaz ve bu konuda hiç olmadığı kadar çok

desteklerler birbirlerini. Görünenlerden bu nedenle şikâyetçidir Nietzsche. Gürültüden ve kalabalıklardan bu nedenle bulanır midesi. Asıl olanın sesini kıstığı için nefret eder onlardan.

"Yalnızlığına kaç kardeşim! Büyük insanların gürültüsünden, küçüklerinse iğnelerinden huzursuz olduğunu görüyorum. Orman da kaya da saygıyla susmayı bilir. Ulu bir ağaca dönüştür kendini, sessiz ve sakince dinler o, bir denizin üzerinde salınır durur. Dediğinde ısrarcı olanlara da özenme, çünkü sen bir hakikat sevdalısısın! Hakikat kendini hiçbir zaman dediğinde ısrarcı olanın kollarına bırakmaz.

Derin bir kuyunun idraki de yavaştır, o derinine neyin düştüğünü anlamak için çok uzun süre bekler."

"Hakikate gün ışığında kavuşulur, yoksa gece aradığın hakikat seni aç bırakır."

"Düşüncelerinin
savaşını vereceğin
düşmanını bul,
savaşını ver.
Düşüncen yenilse
bile, dürüstlüğün
galip çıkacaktır."

"İnsanlarla ilişki insanın karakterini bozar, özellikle de bir karakteri yoksa."

Korkak insanlara özel bir yer açmıştır Nietzsche. Korkaklığın kaynağına, inine girmiş ve insanların neden korkak olduğuna, bu korkaklığın onlara ne kaybettirdiğine ve hakikati arayanların neden bu yolculuğu tek başına yapmaları gerektiğine dikkat çekmiştir.

"Korkaklar sana çoğu zaman kendini sevimli gösterirler. Hep aynı kurnazlıktır bu, çünkü korkaklar kurnazdır da... Onlar hep çok çok düşünür, hep de şüpheli gelirsin onlara. Zaten çok düşünülen ne varsa şüphelidir.

Onlara nazik davransan kendilerini aşağıladığını düşünürler ve senin iyiliklerine gizli kötülüklerle yanıt verirler.

Birinde bir şey fark ettiğinde onu alevlendirirsin de, bu nedenle koru kendini küçük insanlardan! Karşında kendilerini küçük hissettiklerinden içlerinde küçüklük alevleri yanar, intikam içinde tutuşur.

Onlarla karşılaştığında ne kadar da suskun olduklarını fark etmedin mi? Güçlerini kaybettiklerini görmedin mi? Sönmek üzere olan bir ateşten çıkan duman misali..."

Bazen olur ya sorarız kendimize ya da kendimize yakın gördüğümüz bir dostumuza: İyi ve kötü dediğimiz kavramlar insan var olmadan önce de var mıydı? Yoksa insan mı var etti bu kavramları diye düşünürüz. Ve bu sorular başka soruları da beraberinde getirir. Eğer bizden önce böyle kavramlar yoktu ise ve bu anlamları ortaya çıkaran yine bizlersek, aslında bizden önce olmayan bir şeyi yaratarak, yani onu yoktan var ederek iyi ve kötü diye yargılamalarda bulunarak yine yanlışa düşmüş olmaz mıyız? İyi ve kötü dediğimiz şey bizimle beraber var olduysa eğer, onu yaratan olarak aynı zamanda onu ortadan kaldıracak güce de sahip olmaz mıyız? Ve bir başka soru daha gelir aklımıza: Neden bu değerleri kendimizle beraber yarattık? Neden etrafımıza değer biçtik? Neden böyle bir yetenek ve algıyla geldik dünyaya? Neyi tanıyabilmek ve bunca soru içinde aslında hangi soruyu sorabilmek için sahibiz içimizdeki bu güce ve yaratım isteğine? Tüm bu sorulara üstadın verdiği yanıt ise pek "insanca"dır.

"İnsanlar iyiliklerini ve kötülüklerini kendileri verdiler kendilerine. Onları almadılar, bulmadılar da, gökten de inmedi hiçbiri.

İnsan varlığını sürdürebilmek için önce şeylere değer biçti, şeylerin anlamını insan yarattı, insan anlamı yarattı. Kendine 'insan' demesi bu yüzden, değer biçen demektir bu."

Seneca, Lucilius'a yazdığı bir mektupta bir bilgenin arkadaşa ihtiyaç duymayacağından bahseder. Ancak bu durumun yine de arkadaş edinmeye engel olmadığını da ekler sözlerine. Ona göre bilgelerin de arkadaşları ve dostları vardır ancak bu ihtiyacımız olduğunda bize yardım etsinler diye değil, zamanı geldiğinde biz onlara yardımcı olabilelim diyedir. Bilgenin arkadaş edinmesinin sebebi yine kendisini geliştirebilmesi içindir. Tam bu noktada Nietzsche de paralel bir görüş belirtir. Tabii her zamanki gibi biraz daha sert bir üslupla.

"Komşularınızın etrafına üşüşüyorsunuz ve güzel sözler söylüyorsunuz. Ama ben de diyorum ki sizin komşunuza duyduğunuz sevgi kendinize duyduğunuz kötü sevgiden doğar. Kendinizden kaçıp komşunuza sığınıyorsunuz ve bunu da bir erdeme dönüştürmek istiyorsunuz. Oysa ben görüyorum ki siz böyle yaparak kendi erdeminizden vazgeçiyorsunuz.

'Sen', 'Ben'den daha eskidir. Sen kutsanmıştır ama Ben henüz kutsanmamıştır, bu yüzden de insan komşusuna sığınır.

İsterdim ki sığınıp koşmayasınız komşularınıza ve onların komşularına; böylece dostunuzu ve onun kabarıp coşan yüreğini kendi içinizden yaratmak zorunda kalırdınız."

"Kendinize dair iyi şeyler duymak istediğinizde bir şahite ihtiyaç duyuyorsunuz ve onu hakkınızda iyi şeyler söylesin diye ayarttığınızda siz de kendinizle ilgili iyi şeyler düşünüyorsunuz.

Böyle söyler deli: İnsanlarla ilişki insanın karakterini bozar, özellikle de bir karakteri yoksa..."

"Düşüncelerini buzun üzerinde serinletemiyorsan, hararetli tartışmalara girme."

"Kendine karşı
bir zındık
olacaksın,
bir cadı,
bir kâhin,
bir deli,
bir kuşkucu,
bir uğursuz ve
bir alçak
olacaksın."

"Kendi yasanın hem yargıcı hem de celladı olabilir misin?"

Nietzsche'nin bizi tek başına yürümeye davet ettiği bu yolda yürüyebilmek elbette kolay değildir. Uzun ve meşakkatli bir yolun haritasıdır bize çizdiği rota. Kendi başımıza alacağımız bu yolda birçok engelle karşılaşacağız ve bunların üstesinden yine tek başımıza gelmemiz gerekecektir. Bu zorluk seviyesi, çoğu kişiyi yürümeye başladığı yoldan geri çevirmeye, yolu yarıda bırakmaya zorlar. Ancak Nietzsche'nin istediği zorluk seviyesi de budur ve bu zorluğa göğüs gerebilecek olan kişilere sevgisini belli etmekten de kaçınmaz.

"Kendine kendi iyini ve kötünü verebilir misin? Kendi istemini bir yasa gibi uygulayabilir misin? Kendi yasanın hem yargıcı hem de celladı olabilir misin?

Günün birinde yoracak yalnızlık seni, iki büklüm olmuş bir halde, kırık bir cesaretle haykıracaksın 'Yalnızım!' diye. Yüksek olanı görmeyecek ve alçak olana çok daha yakın duracaksın, ululuğun bir hayalete dönüşüp ürkütecek seni. 'Her şey sahte!' diye bağıracaksın günün birinde!

İnsanların üstüne çıkıyorsun ama ne kadar yükseğe çıkarsan hasedinin üzerinde o denli küçük göründüğünü görmüyorsun. Unutma en çok uçandan nefret edilir.

Karşına çıkacak en kötü düşman daima sen kendin olacaksın. Kendini mağara ve ormanda pusuya düşürmek için sen kendin bekleyeceksin."

Nietzsche'nin yolundan yürünecekse eğer, kişi kendi doğrusunu ve yanlışını yine kendisi görmek ve tespit etmek zorundadır. Bu doğru ve yanlışları görmek ya da onlardan haberdar olmak da yetmez, bunun sonucunda kendi yargıçlığımızı da yapmamızı ister bizden. Bir savcı ve hâkim, bir avukat ve polis olmamızı da ister bizden. Ancak her şeyden önce iyi bir öğretmen ve öğrenci olmamızı bekler. Her şeyin nedenini araştıran, meraklı ve bitmek bilmez bir enerjiyle bilginin peşinde koşan bir öğrenci ve yeri gelince çok sert davranan ve daima doğruları yüzümüze vuran bir öğretmen olmayı öğütler bize *Zerdüşt* aracılığıyla.

"Yalnızlaşmana aşkla ve yaratılışınla yürü kardeşim. Adalet çok sonra aksayarak gelecektir arkandan.

Benim gözyaşlarımla yürü yalnızlaşmana kardeşim. Kendisinin ötesindekini yaratarak yok olanı severim."

"Kitaplar dahil her şeyden en çok şeyi alacak olan kişi, bilgi sahibi olan kişidir. Deneyim yoluyla daha önceden erişilemeyen şeyler sonradan kavranamaz."

"Varoluş bir
sanat eseridir,
bu yüzden
varlığına değer
verilmelidir."

"Yaratmak acılardan kurtulmak ve hafiflemek için biricik kurtuluştur."

Yalnız başımıza, içimize kapanıp sorular sorduğumuzda kendimize, bir boşluğa denk gelip kendi ıssızlığımızı deneyimlediğimiz o anlarda en derin soruları açığa çıkarır zihnimiz. Ve bu sorular genellikle acısını yaşadığımız şeyler hakkında gündeme gelir. Mesela aşk acısı yaşayan birisi, acısını ve isyanını yaşadığı o yoğun dönemden sonra artık yaşadıklarına anlam verme aşamasına geçer. Sorular sorar bir filozof edasıyla kendi kendine. Bu aşk acısını neden yaşıyorum? O kadar insan varken dünyada neden aldatılan ben oldum? Neden seviyorum? Sevgi denen şey neden var ve aşk neden insana acı verir? Neden âşık oluruz? Tüm bu kavramların var olmasını sağlayan temel ontolojik neden nedir? Bunun gibi yüzlerce soru hücum eder zihnimize ve yanıt bulamadığımız o anlarda çıldıracak gibi oluruz.

Ancak aşk acısı Nietzsche için bir gerekliliktir yaşanması gereken. Daha büyük bir sevgiye kucak açmamız için bizi bu kapasiteye hazırlayan pişme sürecinin kendisidir. Onun hep dediği gibi öldürmeyen bu acının da bizi güçlendirmek için bir yaşanma sebebi vardır.

"Günün birinde kendinin de üzerinde seveceksin. Bu yüzden de sevmeyi öğrenmelisin önce. Bu yüzden sevginin acı kadehinden içmelisin. En iyi sevgilinin bile kadehi acıyla doludur. Bu acı Üstinsan'a özlem doğurur, böylece senin ve seni yaratanın dudaklarını kurutur.

Kendinin üzerinde zaferine ve özgürleşmene hizmet edecek canlı anıtlar inşa etmelisin. Ama önce kendi kendini inşa etmelisin, dik bir beden ve dik bir ruhla. Sadece neslini sürdürmekle kalmamalısın ama aynı zamanda onu yükseltmelisin de! Bunun için vardır evliliğin bahçesi.

Yaratana susamışlık, Üstinsan'a yönelen ok ve özlem. Evliliği istemenin nedeni bu mudur? Böyle bir evlilik ve böyle bir istem kutsaldır benim gözümde."

Aşk acısının var olmasının geçerli bir sebebi olduğu gibi var olan her şeyin de bir sebebi vardır. İsterseniz buna "ontolojik neden" diyelim. Var olan ve olmayan her şeyin bir ontolojik nedeni, bir anayola hizmet sebebi vardır. İşte Nietzsche'nin de varlığının sebebi, bunca inançsızlığı savunması ve tüm değerleri alaşağı etme

girişimini bir felsefeye dönüştürmesinin de bir ontolojik nedeni var. O çizdiği bu zifiri karanlık manzarada bizden ışık olmamızı talep eder. Bunca değere ve geleneğe karşı çıkmasının nedeni de budur. İyi için kötüyü, beyaz için siyahı üzerine almaya gönüllüdür o. Ve tüm bu girişimlerine rağmen hiç kimsenin kendisini takip etmemesini, herkesin kendi yolundan gitmesini ve kendi ışığını kendisinin bulmasını ister. Bir izleyen olmaktan çok sahneye çıkıp bir oynayan olmamızı, alkışlayandan çok ürettiği eserlerinden dolayı alkışlanan bir yaratıcı güce dönüşmemizi ister bizden.

Tüm değerleri yok etme iştahı da bundan kaynaklanır. Görüp karşılaştığı her kurulu düzeni yıkmaktır onun amacı. Hiçbir şeye bağlanmamak için her şeyi yıkmaya çalışmaktır onun yaptığı. Ancak neden? Neden bir şeye bağlı kalmamıza, belirlenmiş bir yoldan yürümemize bu kadar karşıdır Nietzsche? Her şeyi yıktıktan sonra ya doğru yolu inşa edemez ve yanlış olana saplanıp kalırsak? Nietzsche bu konuda hiç tanımadığı bizlere olan bu yüksek güveni nereden alıyor olabilir?

"Bugünün yalnızları, yarın halk olacaksınız. Sizden kendini seçenlerden seçilmiş bir halk doğacak ve bu halktan da Üstinsan."

"Şimdi sizden beni kaybetmenizi ve kendinizi bulmanızı istiyorum. Ancak hepiniz beni yadsıdığınızda yeniden döneceğim aranıza."

Bu güveninin kaynağını da söyler Nietzsche. Kendi içimizde bulacağımız o ışığın, ana kaynağına mutlaka ulaşacağımızı biliyordur çünkü.

"Varsın sevgi ırmağım sapa yollara düşsün. Mümkün müdür bir ırmağın sonunda denize kavuşmaması?"

Hem bedenen hem de ruhen yaşadığı acı dolu hayata, acıya anlamını, o üstün değerini vererek katlanabilmiştir Nietzsche. Acı onun için, bir şeyi öğrenme sürecindeki olmazsa olmazıdır. Çünkü bunca bilgeliğinin kaynağını sürekli yaşadığı acılardan aldığının farkındadır. Yaşadığı acılar onu öldürmemiştir ancak güçlendirmiş ve bilge kılmıştır. Acı eğer insanı öldürmüyorsa, bilgeleştirir.

"Yaratmak acılardan kurtulmak ve hafiflemek için biricik kurtuluştur. Ancak yaratıcı olmak için de acı çekmek ve dönüşmek gerekir. Yaratıcı kişinin kendinden doğacak çocuk olması için, aynı zamanda doğuran kadın ve doğuran kadının sancısı da olmak istemesi gerekir."

"Bilgeliğin hemen yanında kara cahillik yatar."

"Güzellik öyle zarif konuşur ki; sesi sadece tam olarak uyanmış ruhlara ulaşır."

"Sadece senden isterim güzelliği kudretli insan, başkasından değil!"

İçimizdeki ışığı bulmamız için ihtiyacımız olan en karanlık yolu çizen Nietzsche, nasıl oldu da bu kadar yanlış anlaşılabildi? Onu bu kadar yanlış değerlendirebilmemizin sebebi nedir? Bilgi eksikliğimiz mi, önyargılarımız mı yoksa farklı dillere çevrilirken yapılan eksikler ve hatalar mı sebep oldu buna? Bunların hepsi birisini yanlış anlamak için etken olabilir. Ancak hiçbiri tek başına yeterli bir cevap değil. Bizler onu sadece yanlış anlamakla kalmadık bunun yanında onu hiç anlayamadık da. İşte bizim en büyük kör noktamız da bu oldu. Halbuki Nietzsche'nin bunca karanlığı var etme çabasının tek bir nedeni vardı. Onu okuyan bizlerin, kendi ışığımızı hiçbir yardımcı kaynağa ihtiyaç duymadan yakabilmesi ve bu ışığı sonsuza kadar var edebilmesine olanak sağlamaktı.

"Gece olduğunda ışık olmak zorundayım! Ve geceye ait olana susamak! Ve yalnızlık!

Gece olduğunda içimden bir pınar gibi fışkırıyor arzum, konuşmayı arzuluyorum.

Gece olduğunda daha yüksek sesle konuşur tüm kaynayan pınarlar. Ruhum kaynayan pınara dönüşür.

Gece olduğunda ancak uyanır aşıkların şarkıları. Ve benim ruhum da bir âşığın şarkısıdır."

Güneşi balçıkla sıvayamayız. Kırık ve kırılgan olan ne varsa alıp atmalı ve geriye sağlam olan ne varsa, hakiki olan ne kaldıysa ona bakmalı ve onu incelemeliyiz. İşte Nietzsche'nin yapmak istediği de buydu. Tüm yollardan sıyrılıp kendi yolumuzu çizmemiz ve bu yoldan giderken endişeye kapılıp vazgeçmememizdir onun tek arzusu.

Bir nevi tasavvuftaki tarikat kapısının kendince bir açıklamasıdır Nietzsche'nin felsefesi. Çıkışı gösterir bize onun bu kılavuzluğu. Bütün tariklerden çıkmak ve yolsuz bir yolun yolcusu olmaktır onun varmak istediği. Ancak yolsuz bir yön çizmek de yine bir yol tutturmak değil midir?

"İyiyi ve kötüyü yaratmak isteyen önce bir yok edici olmak zorundadır ve tüm değerlerini paramparça etmelidir. En büyük kötülük en büyük iyilikle beraberdir ama bu yaratıcı iyiliktir.

Kötü de olsa konuşalım bunu çünkü susmak daha kötüdür. Çünkü suskunlukla geçiştirilen her hakikat zehirlenir. Parçalanacak ne varsa hakikatlere çarpıp parçalansın! Daha inşa edilecek çok şey var."

Peki, hangi yolu bulmamızı hedefliyor Nietzsche? Tüm yolları attıktan sonra önümüze serilecek olan yol nasıl görünecektir? Bilinen tüm ahlaki kurallardan sıyrıldıktan sonra ahlaksızlığa düşmez miyiz? Hiçbir dayanak noktası olmadan zifiri karanlık bir dünyada kaybolmaz mıyız?

Burada bize güvenir Nietzsche. Şu an bilmekte olduğumuz değil, inceldikçe bulacağımız, çok derinlerimizde var olan öz kaynağımızdır onun güvendiği. Hiçbir öğreti olmadan, bir yerlerden okumadan ve bir başkasından duymadan sadece kendi sesimizle var ettiğimiz ve sadece kendi içimizden duyduklarımızla öğrenmemizi ister asıl olanı. "Nasıl ahlaklı kalınabilir?" Bunu bulmamızı ister o bizden. Yap ya da yapma denildiği için değil yapılması ya da yapılmaması gerektiğini önce kendi içimizdeki cevherden bilmemizin, kendimizi bulmamızın ve sonrasında da buna göre davranmamızın yoludur onu yolu.

Onun esas öğretisi, zayıf olduğunda, zaten yapamadığın şeyleri yapmadığın için övünmek değildir. Asıl mesele, yapabilecek kudrete sahip olsan bile yapmama kudretini ve gücünü gösterebilmektedir. Gücün, insana

verdiği sorumluluğu çok daha büyük bir güçle yenmektir onu çizdiği yol.

"Sadece senden isterim güzelliği kudretli insan, başkasından değil. Kendini son kez yenmen senin iyiliğin olsun. Her türlü kötülüğü bekliyorum senden, bu yüzden iyiliği de senden istiyorum.

Pençeleri olmadığı için kendini iyi zanneden zayıflara ne çok gülüyorum. Oysa bir sütun gibi olmalısın, onun erdemini almalısın, yükseldikçe güzelleşmelisin ama içten içe sertleşmeli ve dayanıklı hale gelmelisin."

"Ben bir ormanım, karanlıktaki ağaçların gecesiyim. Ancak karanlığımdan korkmayanlar servilerimin altında güller bulacaklardır."

"En bilge
insan,
çelişkileri
bol olandır."

"Ey Zerdüşt, meyvelerin olgun ama sen olgun değilsin meyvelerin için!"

Yapabilecekken yapmamak. Ama neyi? Mesela çok yiyip içebilecekken az yiyip içmeyi tercih etmeyi. İnsanlara kötülük yapma, onları sırf kin ve nefretten dolayı işten çıkartma ya da bir köle gibi çalıştırma gücüne sahipken bunları ahlaksal olarak kendine uygun görmediği için yapmamayı. Ancak Nietzsche ahlakı da yerle bir eder. Bir başkasına kötülük yapmamızı engelleyecek ne kalır o zaman geriye?

Onun var olma hakkı.

Canlı ya da cansız olarak bir şeyin/kişinin sadece tek başına var olabilmesi bile o şeye ya da kişiye en az bizim kadar varoluşunu özgürce devam ettirebilme hakkı tanır. Sadece ahlaklı olduğumuz için değil, bizim

dışımızda var olanların, sırf var oldukları için bu hakka sahip olduklarını biliriz. Ve bu bilgiye sahip olduğumuz için yapmayız bu kötülükleri onlara.

"Öyle insanlar gördüm ki, her şeyleri eksikti ama yalnızca bir şeyleri fazlaydı. Büyük bir gözden, büyük bir ağızdan ya da büyük bir karından ya da başkaca büyük bir şeyden öte bir şeyleri olmayan bu insanlar, tersine sakat diyorum bunlara."

İşte böyle bir felsefe var etti Nietzsche. Tüm yolları önce bir kenara koymamızı, kaybolmamızı, zifiri karanlığa gömülmemizi ve orada hiçbir şeyden destek almadan kendi içimizdeki ışığı yakmamızı istedi bizden. Onun bu güçlü düşüncelerini bağırıp çağırarak dillendirmesine gerek yoktu. Dünyayı değiştirmek için yeteri kadar uzun bir çubuk da gerekmiyordu ona. *Zerdüşt*'te de söylediği gibiydi her şey:

"En sessiz sözcüklerdir fırtınayı getirenler, dünyayı güvercin adımlarıyla gelen düşünceler yönlendirir."

Kızıyoruz etrafımızdaki insanlara, onların yaptıklarına ve bize yapmış olduklarına. Keşke hiç dünyaya gelmeselerdi diyoruz böyle bir yetki ve hakka sahipmişiz gibi. Kendimizden başka herkesi ötekileştiriyor,

onların da bizim gibi davranmalarını bekliyoruz. İşte kendimize verdiğimiz en büyük ceza budur belki de. Başkalarından bizim gibi davranmasını bekleyerek aslında kendimize gecikiyoruz. Kendimize yaptığımız en büyük haksızlık budur belki de. Peki, hayata geliş sebebimiz başkalarını kendimizle aynı kılmak mı? Herkesi tek tip bir insan modeline dönüştürmek mi tüm hayat gayemiz? Eğer değilse bizden farklı olanı, bize hiç benzemeyi nasıl görmeliyiz o zaman? Belki de ona nasıl fayda sağlayabilirim düşüncesinden çıkmamız ve ondan nasıl fayda sağlayabilirim diye düşünmemiz gerekiyordur. Belki de en büyük eksikliğimizdir kendimizi tam görmek ve başkalarının eksikliğini kapatmaya çalışmak. Belki de kendimize yaptığımız en büyük haksızlığımızdır kendimizi tam görmemiz ve başkalarını da kendi tamamlanmamışlığımıza erdirmeye çalışmamız. Halbuki karşımıza çıkan her türlü olay ve kişiden kendimize çıkarmamız gereken bir ders, bir öğreti, bir deneyim de yok mudur? Her yeni insan ve olay onun karşısında duran kendimizi daha net görmemize de yardımcı olmaz mı? O halde herkesin bardağından su içebilme cesaretini ve bilgeliğini göstermemiz de gerekir. Bu, herkesle aynı masada oturup aynı keyfî almak zorunda olduğumuz anlamına gelmiyor. Ancak onlarla birkaç saatlik ya da çalışma saatleri boyunca bir arada vakit geçirebilme esnekliğine sahip olmamız gerektiğini gösterir. Bunu yaparken, onları düzeltmek,

onları kendimize benzetmek değil, onlardan almamız gerekenleri almaktır amacımız. İnsan insanın derdidir ancak insan dermanını yine insanda bulur.

"Böyle yazılmış benim yazım, dikkatsiz olmalıyım. İnsanların arasında susuzluktan ölmek istemeyen biri tüm bardaklardan içmeyi öğrenmeli ve insanların arasında temiz kalmak isteyen biri pis sularda yıkanmasını da bilmeli."

Pis sularda yıkanmasını bilmek, işte Nietzsche'nin bize verdiği en büyük bilgelik hediyelerinden biri! Kötü dediğimiz, işe yaramaz dediğimiz, ondan adam olmaz dediğimiz kim varsa onların bizi maruz bıraktıklarıyla yıkanabilmeliyiz. Onların bize yaptığı haksızlıklarla, adaletsizliklerle ve kötülüklerle yıkamalıyız ruhumuzu. Hem de öyle bir yıkamalı ki ortada onların kirletebileceği katılıkta bir ruh bırakmayana kadar çitilemeye devam etmeliyiz ruhumuzu.

Yoksa dile kolaydır her şey. Doğruyu söylemek kolay yapması zordur. Özlü sözleri bir araya getirip yazmak kolay ancak gerçek manalarını idrak etmek zordur. Yaşıyorum demek kolay ancak gerçekten yaşamak zordur. Seviyorum demek, yürüyorum demek, haklıyım, güçlüyüm demek kolay ancak gerçekten sevmek, yürümek, haklı ve güçlü olmak zordur. Akla gelen şeylerin dudaklardan dökülmesi kolaydır ancak ağızdan çıkanları icra etmek, işte bu zordur.

"Ey Zerdüşt, meyvelerin olgun ama sen olgun değilsin meyvelerin için!"

Nietzsche de farkındadır bunun. Halka yaymaya çalıştığı bilgeliği karşısında hiçbir şey bulamayan, istediği ilgiyi ve onayı alamayan Zerdüşt'ün tekrar dağlara çıkması, yalnız kalması gerektiğini düşündürtür okuyucularına. "İnsanlar beni anlamıyor..." der. "Ben onların duyabileceği ağız değilim" diye söyletir Zerdüşt'e.

Ancak bilgelik gerçekten bu mudur? Karşılık bulamadığında, dinlenilmediğinde ve bunu kayıp olarak gördüğünde söylediklerinin bir anlamı var mıdır artık Zerdüşt'ün? Söylemek kolaydır ancak icra etmek zordur demiştik ya işte budur Nietzsche'nin bize söylemeye çalıştığı. Bilgelik, sadece bilgece laflar edip insanları düzeltmeye çalışmak, kendince bulduğu ve doğru olduğunu düşündüğü yola çekmeye çalışmak değildir. Bilgelik, bulunan yolda önce kişinin kendisinin yürümesidir. Söylediklerini önce kendi kulaklarının duyması ve idrak etmesidir. Bu nedenle söyler Zerdüşt'ün verdiği meyvelerin yani sözlerin bilgece olduğunu ancak kendisinin dile getirdiği bilgeliğe hâlâ erişemediğini. Zordur çünkü yapmak, yürümek ve güçlü olmak. Ve çok kolaydır bilgece lafları ardı ardına dizmek, güçlü ve bir bilge olduğunu anmak.

"En yüce dağlar nereden gelir diye sorardım bir zamanlar. Sonra denizden geldiklerini öğrendim. Bunun kanıtı onların kayalarında ve doruklarındaki duvarlarda yazılıdır. En derinden gelmelidir en yüce olan, kendi yüceliğine."

"İnsan olmak bir şamatadır.
Bu yüzden karanlık gecenin ruhunu kucaklayın."

"Yaşam
bu mu?
Öyleyse,
bir kez daha
istiyorum."

"Her hakikat eğri büğrüdür, zamanın kendisi de bir dairedir."

Düşmekten ve kaybetmekten korkuyoruz. Elimizdekilere sahip çıkmak ve daha fazlasına sahip olmak üzere kurmuşuz düzenimizi. Kaybetmeyi, tökezleyip düşme ihtimalini yok sayıyoruz zihnimizde var ettiğimiz dünyada. Yerçekimini ortadan kaldırdığımız bir dünya var etmişiz kendimize. Hiç düşmeyecek, hiç kaybetmeyecek ve hiç sarsılmayacakmışız gibi bir dünyada görüyoruz kendimizi. Ve düşmek bu nedenle sarsıyor bizi. Düşebileceğimize dair en küçük bir ihtimali, bir fikri bile barındırmak istemiyoruz çünkü zihnimizde. Ancak yerçekimi gerçek. Bizi her uyandığımız yeni günde çekmeye, yüksekte duranları düşürmeye ve sahip olduklarımızı elimizden almaya niyetli. Onun görevi bu. Yukarıdakini aşağıya çekmek. Ağır olanı, yükü çok olanı ve en yüksektekini daha çok çekmeyi istemek onun

arzusu. On kiloluk bir demiri bir kiloluk bir demirden daha iştahlı çeker o. Ağırlaştıkça, yükümüzü artırdıkça yerçekiminin iştahını artırıyoruz biz de. Salyalarını akıtıyoruz onun, çünkü ona verilen görev de bu. "Çek!" denildi ona zamanın birinde. "Kütlesi olan ne varsa çek ve yükselmesine izin verme!"

Bu nedenle yerdeyiz işte. Zemindeyiz. Bizler aşağıdayız, yıldızlar, güneş ve bulutlar yukarıda. Onlar dans ederken biz savaştaki saflarımızı güçlendirmekle meşgulüz. Onlar şarkılar söylerken bizler ölüm ve intikam naraları atmaktayız. Ve bizi yukarı çekecek olan da bu. Önce zeminde olduğumuzu hatta zeminin de altında dipte olduğumuzu bilmeliyiz. Önce bunun farkına varmalıyız ki yükselmeye istek bulalım. En yüksek dağların kökü yerin en dibinde kalanlardır. En yüksek kulelerin temelleri yerin metrelerce altına gömülmüştür. Yükselmek için, bulutlara ve yıldızlara erişmek için köklerimizi en dibe daldırmalıyız. İyileşmek için kötülüğü tanımalıyız. Yükselmeyi idrak edebilmek için düşmeyi çok iyi anlamalıyız. Yoksa yüksek bir dağ olabilir miyiz?

"Her hakikat eğri büğrüdür, zamanın kendisi de bir dairedir."

Bir zaman döngüsüne kapılmışız. Sürüklenip gittiğimiz bu akıntıda arada sırada benzer olaylara tanık oluyoruz. Birbirine benzer insanlarla birbirine benzer

olaylar yaşıyor, birbirine benzer konuşmalar yapıyoruz. Hayatın garip olduğu hissini yaşadığımız bu anlar aslında bir zaman döngüsünün varlığını da en çok hissettiğimiz anlardır. Tanıdık geliyor yaşadığımız bazı şeyler, ben bu cümleyi daha önce de söylemiştim ya da bu cümleyi daha önce başkasından da duymuştum diye düşünüyoruz. Peki, neden böyle? Neden birbirine bu kadar benzer şeyleri hayatımızın farklı evrelerinde yaşamaya maruz kalıyoruz? Bu durumda öğrenmemiz gereken şey nedir?

Nietzsche'nin "Bengi Dönüş" diye isimlendirdiği felsefesi, aynı hayatı sonsuz defa aynı şekilde yaşadığımız üzerine kuruludur. Bu hayatı sonsuz defa aynı şekilde yaşadığımızı ve hiçbir şeyin değişmediğini düşünün. Bu durum üzerine oldukça karanlık bir manzara çizer Nietzsche. En başta insanı oldukça ürperten bu zihinsel akıl yürütmenin amacı insanı bir kapana, bir çıkmaz sokak içine hapsetmek ve bunca çıkmazdayken geriye sadece tek bir çıkış yolu yaratmaya zorlamaktır.

Unutmayın, Nietzsche'nin amacı aydınlığı değil karanlığı getirmektir ve bizden kendi aydınlığımızı yaratmamızı istemektir. Onun ulaşmak istediği en büyük dağı budur. Kendi ışığını kendi yakabilen insanlara ulaşmaktır onun gayesi. Peki her geldiğimiz hayatta kendini tekrar eden bir döngüye gireceksek ulaşacağımız çıkış noktası ne olabilir? Değişmeyen bir sistemin içinde hapsolan bizlerin elinden ne gelebilir ki? İşte bu noktada bizden *Bugün Aslında Dündü* (Groundhog

Day) filmindeki Phil gibi olmamızı ister Nietzsche. Her sabah aynı güne uyanan Phil, artık elinden hiçbir şey gelmediğini anladığında kaderine razı olur ve içine hapsolduğu hayattan zevk almaya karar verir. Bahsettiğim bu durum Nietzsche'nin kaderini sevmek üzerine kurmuş olduğu ve Stoacıların da üzerinde çok durduğu *"Amor Fati"* görüşüdür.

Madem aynı şeyleri sonsuza kadar aynı şekilde yaşayacağım o halde bana yaşadığım bu kaderi sevmekten başka bir şey kalmıyor diye düşündürür. Ve bu varsayımlarla, kişiyi yaşadığı hayatı, yaşadığı haliyle sevmeye zorlar.

"Fırtınaların denize doğru yöneldiği ve sıradağların su içtiği yerde, herkes kendini sınamak ve bilmek için bir defa gündüz ve gece nöbeti tutmalı..."

Nietzsche'nin bengi dönüşü belki de doğru olmayabilir ancak bizi böyle bir senaryoda çaresiz bırakmakta epey güçlüdür. Bu görüşün doğruluğundan ziyade böyle bir dünyaya nasıl bakardık, onu nasıl yaşardık bunun üzerine kısa süreliğine de olsa düşünmek faydalı olabilir. Bizi bu düşüncelerle fırtınaların denize sökün ettiği yerde bulunmaya ve o ayazı yemeye çağırır Nietzsche. Filozoflar cevap vermezler ancak cevap vermekten çok daha fazlasını yaparlar. Ortaya attıkları düşüncelerle kendinden sonra gelecek olan nesillere yeni sorular

sorma alanı yaratırlar. Nietzsche, bu nedenle eskiye dair bütün levhaları kırıp atmamızı ve yeni sorulara yer açmamızı ister bizden. Bu dünyanın cevaplardan çok yeni sorulara ihtiyacı olduğunu bilir. Her yeni soru başka cevapları ve çok daha başka soruları da yaratmaya fırsat tanır. Bu nedenle ister bizden böylesine soğuk ve çetin gecelerde en az bir defa nöbet tutmayı.

"İnsan kendini şifalı ve sağlıklı bir sevgiyle sevmeyi öğrenmeli. İnsan kendisine katlansın ve orada burada sürtmesin diye."

"İnsan da tıpkı ağaç gibi göğe ve ışığa ne kadar ulaşmak isterse, kökleri toprağa, aşağıya, karanlığa, derine ve kötülüğe ulaşmak için o kadar çabalar."

"Aşk için yapılan, daima iyi ve kötünün ötesindedir."

Aşkı Yaşamak Üzerine

Aşk acısı çekeriz, bıraktığımızda ve bırakıldığımızda yaşarız eksilme duygusunu. Sanki bir parçamız geride kalmıştır. Bedenimizde bir delik açılmıştır ve hissederiz o boşluktan içimize esen havayı. Ve korkarız terk edilmekten. Onsuz ne yapacağımızı, nereye gideceğimizi bilemez, bu ihtimali aklımıza her düştüğünde çıkarıp atmak isteriz. Ve sonra bir gün olmaz dediğimiz, ihtimal vermediğimiz o sahnenin gerçek olduğuna tanık oluruz hayatımızda. Bütün dünya üzerimize yıkılır o gün ve sonraki günlerde bir yıkık kent misali dolanırız etrafta.

İşte budur bizim en büyük zayıflığımız. Kendimizi sevmeyi öğrenmeden, başkasını sevmeye çalışmak. Kendi varlığımızı kabullenmeden başkasının varlığını onaylamak ve sindirmeye çalışmak. Daha kendimizi hazmedemeden, iyice çiğneyip özümsemeden, başka

birine yer açmak ve ona bağlamak tüm varoluşumuzu. Böyle bir denklemde mutluluk ve gerçek aşk yaşanabilir mi gerçekten? Karşımızdakine nasıl olur da âşık olabilir ve sevebiliriz onu daha kendimizi sevip, âşık olmadan?

Etrafta ne kadar çok insan var kendisine yapılan aldatmaları konuşan ve bunun için karşısındakini suçlayan. Peki, burada en büyük aldatan kim? Kendimiz değil miyiz bunca aldatılmanın ve hayal kırıklığının mimarı? Kendimiz değil miyiz daha kendimize bağlanamadan bir başkasına bağlanan? Kendimiz değil miyiz daha kendimize bir ada ve liman olamamışken bir başkasına ada ve liman olmaya çalışan?

Nietzsche'yle beraber yürüdüğümüzde, bu yolda bir şeyleri yanlış yaptığımızı, doğru olan yolda yanlış yürüdüğümüzü fark etmeye başlarız. Onunla yürüyünce kendi adımlarımızdaki gariplikleri ve tökezlemeyi görmeye de başlarız. Biz her defasında düşerken o bize "Kalk!" der. "Daha kendini sevemedin sen. Kalk ve kendini sevmeye hazırla kendini!" Onunla beraber yaptığımız bu yolculukta anlarız ki bizim uzaklaştığımız, ayrı düştüğümüz, aldatıldığımız bir başkası değil yine kendimizmişiz. Biz kendi merkezimizden uzaklaşmış ve kendimizi unutmuşuz. Kendi sınırlarımızı, varoluşumuzun çizgilerini silmişiz yıldan yıla ve silikleşmişiz. İşte bizi güçsüz düşüren, başkasına bağımlı kılan ve onsuz yapamayacağımızı düşündüren

hatamızdır bu. Kendini bulamadan bir başkasını bulmak ve kendi merkezini var edemeden bir başkasının merkezine bağlanmak.

"Kendini sevmeyi öğrenmek bugünden yarına yerine getirilecek bir buyruk değildir. Daha çok tüm sanatların içinde en incesi, en kurnazı ve en sabırlı olanıdır.

Kişinin sahip olduğu her şey ondan gizlenmiştir ve tüm hazinelerden sonra en son kendi hazinesini gün ışığına çıkartır insan. Böyle gerektirir ağırlığın tini."

Tabii ki geçmişte yaşadığımız onca şey, düştüğümüz yanlışlar ve hatalar boşuna değildir. Bugün Nietzsche'yi, *Zerdüşt*'ü ya da bir başkasını okuduğumuzda anlayabiliyorsak, iç geçiriyorsak yazılanları okurken, işte bunları yaşadığımız içindir. Geçmiş tecrübelerimiz ve acı dolu yaşantılarımızdır burada yazılanlarla aynı şeyleri idrak edişimiz. Ancak buna artık bir sınır çekmenin, bir merkeze koymanın vakti de gelir zamanla. İçimizde gizlenmiş hazineyi bulmanın vakti de gelir. Ve o gün bir şey fark ederiz: "Ben tek başıma da çokluğum. Ben tek başıma da kalabalık ve kendime dostum." İşte bu fark edişten sonra asıl sevmelerimizi, asıl aşklarımızı yaşamaya başlarız. Kendimizi sevdikten sonra bir başkasına ihtiyacımız olduğu için değil, onu gerçekten sevdiğimiz için hayatımıza dahil ederiz. Ve

dahil oluruz onun hayatına. Yalnız kalmaktan korktuğumuz için değil, bir başkasına ihtiyaç duyup kendimizi kandırmak için değil, hayatımızı daha keyifli kılmak ve bir başkasına da bu keyfi yaşatmak için sürdürürüz ilişkilerimizi.

"Uçmayı öğrenmek isteyenin önce ayağa kalkmayı, yürümeyi ve koşmayı, tırmanmayı ve dans etmeyi öğrenmesi gerekir. Uçmak, birden uçarak öğrenilmez."

Bugün o kişi hayatımızdan çekip öylece gitse de dert etmeyiz artık bunu. Ancak bunun yanında o kişiyle beraberken muhteşem anlar yaşayabilme seviyesine de geliriz. Ve bağımlı kalmayız bir başkasına. Bakmayız gözlerinin içine bizi terk edip gitmesin diye. Severiz, ihtiyaç duyduğumuz için değil, hakkını verebildiğimiz, kendimize ve karşımızdakine sevmenin nasıl bir şey olduğunu bir kez daha gösterebilmek için. Sevginin yüceliğine duyduğumuz saygıdan dolayı severiz. Her şeyin sevgiden var olduğu bu evrende yine severek gösteririz yaratana minnetimizi. İşte dinsiz ve yolsuz denilen Nietzsche'nin bize verdiği yol buraya çıkar. Şimdi onun için hâlâ bu adam imansız diyebilir miyiz, dinsiz ve tanrısız olduğunu kendi öyle söylese bile iddia edebilir miyiz? Onun bunca haykırışını artık duymazdan gelebilir miyiz?

"İstemek yaratmaktır, bu yüzden de özgürleştirir. Ben bunu öğretiyorum. Sadece yaratmak için öğrenmelisiniz!"

"Kirli bir akıntıyı, saflığını bozmadan
içine alabilmesi için insan bir deniz olmalıdır."

"Müziğin sesini
duyamayanlar,
dans edenlerin
deli olduğunu
düşünürler."

"Uçmayı öğretemediğinize daha hızlı düşmeyi öğretin."

İnsan, Tanrı'nın ruhundan üfürülerek yaratılmış bir varlıktır. Ve Tanrı'nın bütün özelliklerini kendi bünyesinde barındırır insan. Tanrı "Ol!" der ve olur. O ister ve yapar. Yaratır, bozar ve sonra tekrar, yeniden ve çok daha başka formlarda meydana getirir onu. Güç, onu mutlak hâkim yapar. Ancak mutlak güce sahip olmak zihinlerde olumsuzluk uyandırmasın. Kendi nefsimiz böyle bir güce sahip olmanın yanında güçten kaynaklı zayıflığı da beraberinde getireceğini söyler. Ancak bizim çok üstümüzdeki bir idrakten bahsettiğimizde böyle bir beklentiye girmenin boşuna olduğunu da görürüz. Her şeyin sevgi üzerine kurulu olduğu bir düzlemde amaç kötülük yapmak ya da yaratılana işkence çektirmek olamaz. Karşılaştığımız güçlük ve kötülüklerin tek bir amacı vardır. Öğretmektir her bir

acının sebebi. Eğer bizi öldürmemişse güçlendirmek için gelmiştir başımıza. Ancak sadece acı çekerek, savaşarak ve kendimizi disipline ederek varamayız bütüne. İçimizdeki ruhun tamamını deneyimleyebilmek için onda var olan yaratıcılığı da harekete geçirmemiz gereklidir. Yaratıcılık içimize üfürülmüş olan ruhun en büyük özelliklerinden biridir. Ve bizden bu özelliği de deneyimlememiz istenir. Bu nedenle her insanın yaratıcı özelliği içinde mevcut bulunur. Ve her insanın bu yaratıcılığını açığa çıkarması, kendi içindeki bu yönü de deneyimlemesi "tamamlanmış olmak" için şarttır.

İçimizdekini tam olarak tanıyabilmek ve neye muhatap kılındığımızı bilmek için yapmalıyız bunu. Bu nedenle bizi istemeye yani yaratmaya iter Nietzsche. İsteyelim ki yaratalım. Yaratalım ki içimizdeki Tanrı'yı deneyimleyelim. İşte bu özgürleştirir bizi. Ancak burada bahsedilen özgürleşme sanki bir başıboşluk, sanki tek başına istediği her şeyi yapma özgürlüğü olarak algılanır çoğu zaman. Yaratmak öldürmek ya da yıkmak değildir. Sevgiyi inşa etmek için ortaya konulan bir ilhamdır o.

Peki ilhamı nereden alırız o halde? Bize gelen ilhamın kaynağı da yine o değil midir? O halde Nietzsche'nin bizi yönlendirmeye çalıştığı yol için hâlâ kötü diyebilir miyiz? Diyelim ki o bile bunun farkında değil, biz kendi idrakimizle onun bizi nereye sürüklediğini anlayamaz mıyız? O her ne kadar "Tanrı öldü!" diye

bağırsa da biz gittiğimiz yolun yine Tanrı'ya olan bir yolculuk olduğunu hissetmez miyiz? Ve Nietzsche de farkındadır bunun. Yoksa arada sırada Tanrı'dan bahsederek arada kalmamızı, bu adam inançlı mı yoksa inançsız mı diye bizi ikilemde bırakmaya çalışmazdı. Nietzsche, kurduğu cümlelerle önce bizden kendisinin bir inançsız olduğunu düşünmemizi ister. Ve ona bu gözle bakmamızı, her şeye rahatlıkla karşı gelebileceği algısını kurmayı arzular. Yüzüne Deccal'ın ya da Lucifer'in maskesini geçirip yanımızda hoplaya zıplaya dolaşır. Kahkahalar atar bize ve dalga geçer zihnimizde kurduğumuz düşüncelerle. Hepsini alaşağı eder ve kızdırır bizi. Bizi kendisiyle güreşe tutuşmak için teşvik eder adeta. Sinirlerimizi harekete geçirir ve en zayıf anımızda ağına düşmüş buluruz kendimizi. Onunla ringe çıktıktan sonra artık geri dönüş yoktur. Yumruk yumruğa çıkarız ilk raunda ve onun ne olduğunu anlarız. Dersine çok iyi çalışmış bir inançsızdır o ve ona haddini bildirmek artık boynumuzun borcu olmuştur. Ancak çıktığımız her rauntta Nietzsche'nin aslında ne kadar da bize benzediğine hayretle şahit oluruz. Onun yüzü gittikçe bizimkine benzemeye başlar. Karşıda beliren yüz de bizim yüzümüze dönüşür. Attığımız her yumruk yine bize isabet eder. Ve kendimizi dövmekten yorgun düşüp ringin ortasında bayılırız. İşte o an iki elini havaya kaldırır Nietzsche ve haykırır: "Kendini yendin kardeşim. Kendini aştın. Tebrik ederim, tebrik ederim."

"Uçmayı öğretemediğinize daha hızlı düşmeyi öğretin."

Peki ya uçamıyorsak? Ya elimizde uçabilecek bir yeteneğimiz, alet ve edevatımız yoksa ne yapabiliriz? Nietzsche'nin buna çözümü basittir. Yukarı çıkamamış ve hâlâ aşağıda kalmışsanız etrafınızdakileri de yanınıza, aşağıya çekin der. Bir nevi ben düştüm sen de düş demenin farklı bir türüdür. Kötüysen ve hâlâ iyileşememişsen başkalarını da nasiplendir bu kötülüğünden der. Çünkü bir başkasına yaptığımız kötülük aslında onu aşağıya çekmez. Tam tersine kötülük yapılan kişinin ayağa kalkmasına ve daha fazla güçlenmesine neden olur. Aslında istense de bir başkasına kötülük yapılamaz. Kötü ve iyi kavramları iç içe geçmiş iki halkadır ve birbirinden ayrılmaz bir bütündür. İyi kötüyü var ederken kötü de iyiyi var eder. Bu durum atasözlerimize de girmiştir. "Merhametten maraz doğar" diye bir sözümüz vardır bizim. Ve "Her şerde bir hayır vardır" deriz.

"Kömür elmasa 'Neden bu kadar sertsin?' demişti bir zamanlar. 'Oysa biz yakın akraba değil miyiz?'

Neden bu kadar yumuşaksınız diye soruyorum ben de size ey kardeşlerim, yoksa kardeşlerim değil misiniz?"

Kendimize değer vermek, kendimizi sevmek ve sınırlarımızı bilmek önemli. Kendimize saygı duymak ve

duyulmasını istemek de öyle. Ancak kendimize duyduğumuz saygı kadar bir başkasına da bunu göstermek, henüz bu saygıyı hak etmemişken bunca saygımızı ona yüklemek ne kadar doğru?

Hiç başınıza şöyle bir durum gelmedi mi? Bir işyerinde ya da arkadaş grubunda bazılarının size karşı sebepsiz yere tavır almasına ya da sizi aşağıya çekmeye çalışmasına hiç şahit olmadınız mı? Eğer başınıza böyle bir durum geldiğinde hatayı ya da eksikliği önce kendinizde arıyorsanız bunu bir daha düşünün. Bu durum sıklıkla başınıza geliyorsa ve buna engel olamıyorsanız muhtemelen kendinize duyduğunuz saygıyı ve değeri daha yeni tanıştığınız andan itibaren başkalarına da veriyorsunuz demektir. Ve bu durumu kendi kendine siz yaratıyorsunuz. Peki, kötü bir şey mi bir başkasına değer vermek ve ona saygı duymak? Tabii ki kötü değil. Herkes saygı görmeyi ve değerli olduğunu hissetmeyi ister. Bahsettiğim sorun bir başkasına değer verip saygı göstermemizden kaynaklı değil, asıl sorun gösterdiğimiz bu saygının ve verdiğimiz değerin miktarı. Yani karşımızdaki insana kendimizde bulunan değer ve saygıdan ne kadarını gösteriyoruz, önemli olan budur. Nietzsche, zor bulunan ve herkeste olmayan bu değerlerin boşa harcanmasına, boş yere israf edilmesine karşıdır. Bu durum herkesi kendimiz gibi görme yanılgısının bir yansımasıdır çünkü aynı zamanda.

Ve belki de bizim en büyük kör noktalarımızdan biri de budur. Herkesi kendimiz gibi görerek, kendimize duyduğumuz saygıyı daha en baştan başkalarına da göstermek. İyi gibi görünen bu durum aslında hiç de iyi değildir. Hiç hak etmeyen birine bir kese altını daha işin en başında vermek gibidir bu durum. İş yaptıracağınız birisine, iş bitmeden, daha en başında bütün parayı vermek gibidir. Ve eğer karşı taraf en az sizin kadar saygın ve değerli biri değilse o işi bitirmeden sizi yarı yolda bırakacaktır. Çünkü paranın tamamını almıştır ve onun tek hedefi işini düzgün yapmak değil alacağı paradır. İnsan ilişkileri de böyle değil midir? Daha en başta hak etmediği halde çok fazla saygı ve değer gören birisi eğer bizim düşündüğümüz seviyede saygı ve değere sahip değilse kaldırabilir mi bu yükü? Her şeyden önce hak etmeyen birisine böyle davranarak karşı tarafa yüklediğimiz yükten dolayı en başta yine biz suçlu olmaz mıyız?

Karşı taraf bizden bu miktarda bir saygı ve değer talep etmemişken ellerimizle ona ikram ettiğimiz değerlerimiz aslında yine ona bir hakaret değil midir? Doğal olarak beklentimizin altında kalan birine verdiğimiz bunca saygı ve değer aslında yine onu değersiz ve saygı duyulmayan biri olarak hissettirmez mi? İşte tam da bu nedenle, bu konuda böylesine eli açık davranmamalıyız. Onun kendi kendisiyle zıtlık yaşamasına sebep olduğumuz için bu konuda yontmalıyız verdiğimiz değerin miktarını. Kendimizi sevmemiz ve

kendimize karşı nahif ve yumuşak olmamız bir başkasına da daha en başında ve bunu daha hak etmeden yumuşak davranmamız gerektiği anlamına gelmez. Tam tersine onu olabildiğince uzun bir deneme sürecine tabi tutmalı ve bu saygı ve değeri hak edip etmediğine iyice emin olduktan sonra yapmalıyız bunu. İleri sürdüğümüz tüm engellerden ve sınavlardan geçebilen birisi maruz kalmalıdır ancak bunca saygı ve değere. Yoksa değer verdiğimiz kişiden değer görme olasılığını, saygı duyduğumuz kişiden saygısızca davranışlar görme ihtimalimizi artırırız.

O halde neden bu kadar yumuşağız diye sormalıyız kendimize. Kendini yumuşatamamış ve hâlâ bir elmas gibi sert kalmış birine yumuşak olursak zarar gören yine biz oluruz. Bir başkasına karşı önce yumuşaklık değil sertliğimizi sunmalı ve eğer o kişi hak ediyorsa kendi yumuşaklığımızdan vermeliyiz. Elmas ve kömür aynı karbon sayısına sahip olmasına rağmen biri çok sertken diğeri çok yumuşaktır. Elmas dışarıdan tonlarca ağırlıktaki basınca maruz kaldığı için bunca serttir. Kömür basınca, zorluğa ve yontulmaya maruz kalmadığı için bu kadar yumuşaktır. Kimin elmas kimin kömür olduğuna ancak onlar bize kim olduklarını gösterdiğinde emin olabiliriz. Diğer türlü hem kendimizi hem de karşımızdakini üzmekten öteye gidemeyiz. Hak etmeyene verilen fazla saygı ve değer o kişiye aslında hakaret etmektir. Kimse istemediği halde başkasından bir şey almayı, borçlu kalmayı istemez çünkü.

Karşınızdaki kişiyi ellerinde olmayan bir şeyle kendinize borçlu bırakmayın. Borçlu kalmaktan herkes nefret eder ve böyle davranarak onları ellerinde olmayan bir şeye borçlu bıraktığınız için suçlu olursunuz. İşte bu nedenle sevilmez, sayılmaz ve hatta belki de nefret edilirsiniz.

"Göğe ne kadar yükselirsek, uçmayı bilmeyene o denli küçük görünürüz."

"Kendini
yakmaya hazırlan;
kül olmadan
nasıl yeniden
yükseleceksin?"

Hayatı Geviş Getirmeyi Öğrenmek

"Geriye dönüp, inekler gibi olmadığımız sürece göklerin krallığına ulaşamayacağız. Onlardan öğreneceğimiz tek bir şey var: geviş getirmek.

İnsan sahiden de tüm dünyayı elde etse bile, bu bir tek şeyi, geviş getirmeyi öğrenmediği sürece ne faydası var! Kurtulamaz kederinden."

Yaşadığımız hayatlar "fastfood" yemek kültürüyle oldukça paralel ilerliyor. Hızlı hayatlar yaşadığımız için mi yemeğimizi hızlı yiyoruz yoksa yemeğimizi hızlı yediğimiz için mi hayatlarımız hızla akıyor? İnsanlar gözlemliyorum bütün günü boş olan, ancak yemeklerini hep hızla yiyor ve hızla geçiriyorlar günlerini. En fazla on dakika süren bir yemekten sonra kalan vaktinde ne yapar insan? Başka bir şey. Onu oyalayacak olan başka bir şey ve mümkünse o da hızlı tüketilmeli.

Alıştık çünkü hemen her şeyin hızla tüketildiği ve başka bir yeniye hızla geçildiği bir dünyaya.

Ancak bu bize bir şey öğretiyor mu? Hızla yaşanan bir hayatın içinde son sürat yol alarak etrafımızdaki manzaranın tam olarak neye benzediğini tüm ayrıntılarıyla görebiliyor muyuz?

Hızla gidilen bir araçla ulaşacağımız yere çok kısa sürede ulaşabiliyoruz ancak yolculuktan bir şey anlayabiliyor muyuz? Amaç varmak mı yoksa gitmek mi? Amaç doymak mı yoksa yemek mi? Amaç yürümek mi yoksa yorulmak mı? Amaç kalmak mı yoksa gitmek mi? Amaç vermek mi yoksa almak mı? Amaç okumak mı yoksa yazmak mı? Amaç yemek mi yoksa yediklerimizi geviş getirmek mi?

Nietzsche hayatı geviş getirmemizi tavsiye eder bize. Geviş getirilmeyen bir hayatın idrak edilemeyeceğini söyler. Peki ama hayat nasıl geviş getirilir? Hayatı geviş getirmek onu anlamamızda bize nasıl yardımcı olabilir?

Bugün Aslında Dündü filminde hep aynı günü yaşayan Phil'den bahsetmiştik. Phil hep aynı günü yaşarken aslında en başta farkında olmasa da yaşadığı günleri sürekli olarak geviş getiriyordu. En başta bu durum midesini bulandırsa da, hasta etse de sonra bunun faydasını görmüştü. Her günü saniyelerine kadar aynı şekilde yaşamak, yediği yemeği midesinden çekip tekrar çiğneyen bir ineğin yaptığına benzer. Geçirdiğimiz her gün yediğimiz bir öğün yemek gibidir ve biz öğünlerimizi o

kadar hızlı tüketiriz ki bir önceki öğünde ne yediğimizi hatırlamayız bile. Tıpkı bir önceki günün ya da bir önceki yılın nasıl geçip gittiğini anlamadığımız gibi.

Phil karakteri sayesinde anlarız ki bir insan her gününü aynı olarak yaşasa bile, o hayatın içinde farklı şeyler öğreniyor ve farkındalık seviyesi artıyor. Tibet dağlarındaki keşişler ya da tasavvuf ehli dervişler de böyle yapmazlar mı? Her günleri bir öncekinin neredeyse aynısıdır ancak hayata bakışları her geçen gün daha da derinleşir. Her gün baktıkları aynılıkta farklı bir nokta görürler ve gördükleri bu farklılık onların daha fazla derinleşmelerini sağlar.

İşte bu nedenle geviş getirmeyi öğrenmeliyiz. Hızlı yolculuklar, hızlı yemekler bizi amacımıza hızla ulaştırır ancak bizim amacımız nedir? Bir yere hızla ulaşıp orada boş boş oturmak ve sonra da beklemek mi?

"Ümitsiz birini gören herkes cesur kesilir. Ümitsiz birine cesaret vermek için herkes yeterince güçlü zanneder kendini."

Nietzsche'nin tek başına olmasının sebeplerinden biri de budur; bir başkasının acısına şahit olduğunda kendi acısını unutup, hiçbir derdi olmadığı yanılgısına düşmemek için uzak durur insanlardan. Kendisine dert yanan birisiyle karşılaştığımızda sanki bütün dertlerimize merhem olabiliyormuşuz gibi bir tavır takınırız

çünkü. Her şeyi halletmişiz gibi bir başkasına akıl vermeye başlarız ve bir süre sonra bu yanılgının içine düşüp gerçekten de her şeyi halletmişiz düşüncesine kapılırız. İşte bizim en büyük hatalarımızdan biri de budur.

"Amor fati! (Kaderini sev!)
Çünkü aslında hayatın bu!"

"Yalan
söylemeyen
doğrunun
ne olduğunu
bilemez."

"Bir aziz olmaktansa bir satir olmayı tercih ederim."

Kendinden başka herkese yardım etmeye çalışmak ve inanmak buna. Oksijen maskesini takmayı reddedip bir başkasının solumasına yardımcı olmaktır bizi öldürecek olan. Bu şekilde geçirilen her gün kendimizi oksijensiz bıraktığımız ve yavaş yavaş bedenlerimizin soğumaya başladığı sürece götürür bizi. Ve öyle bir derin uykuya kapılırız ki, uyuduğumuzun farkına bile varmayız. Kendimizden başka herkesin uykuda olduğunu ve onları uyandırmayı kendimize en kutsal görevlerden biri sayarak düşeriz bu ölüm yoluna.

Ancak sormayız kendimize, ben kendi dertlerimden kurtarabildim mi kendimi? Bir başkasını pürdikkat dinlerken, kendimi de böylesine dikkat ve şefkatle dinleyebildim mi diye sormak gelmek aklımıza. Bu nedenle bir başkasına merhamet duymaya karşı çıkar Nietzsche. Çünkü bir başkasına duyacağımız merhametten önce kendimize karşı duymalıyız en büyük merhameti

ve affetmeliyiz kendimizi yaptığımız en büyük hatalar ve yanlışlardan sonra.

"Yukarı çıkmak istiyorsanız kendi bacaklarınızı kullanın! Başkalarının sırtına ve kafasına oturarak kendinizi yukarı taşıtmayın."

Herkesin tek başına geldiği ve tek başına yürümek zorunda olduğu bir dünyada var olduk. Sistem böyle inşa edildi. Her ne kadar kalabalık görünsek de, dünya üzerindeki sayımız yıldan yıla ne kadar artsa da bu durum yalnız olduğumuzu, her şeyle tek başına mücadele etmemiz gerektiği gerçeğini değiştirmedi. Kalabalıklar içinde de olsak tek başına gidilmesi gereken iki kapılı bu handa ilerlemek zorundayız.

Ve böyle olması zorunluluktan çok bir gerekliliktir aslında. Sınıfta matematik dersini diğer arkadaşlarımızla dinlerken anladığımız yanılgısına düşmekle aynı sebepten ötürüdür bu yolu tek başımıza almak zorunda oluşumuz. Öğretmen dersi anlatırken ve konuyu anlayan birkaç kişiyle tüm sınıfın o konuyu anladığı yanılgısına düşerken, hayatı yaşarken de aynı yanılgıya düşmeyelim diyedir buradaki amaç. İşte bu nedenle burada herkese tek tek anlatılır konular ve tek tek tahtaya çıkarılır ve sorulur yaşadıklarından ne anladın diye. Herkes aynı konuları birer birer görür ve sınava birer birer çağrılır hayat dersini alırken. Yanımızda oturan kişinin tahtadaki soruyu çözmesi bir sonraki konuya bizim de

geçmemizi sağlamaz. Dünyadaki amaç sınıfta olduğu gibi başkaları sayesinde toplu olarak günü kurtarmak değildir çünkü.

Gizli hazinenin herkes tarafından bilinmek istenmesinden kaynaklanır bu yolun herkes tarafından teker teker yürünmesinin gerekliliği. Bu nedenle bilgeliğimizin yolunda yalnız başına yürümek ve ilerlemek zorundayız. Sadece başkasından duyduklarımız yetmez bu yolda ilerlemeye, aynı sözleri farklı tarzlarda da olsa kendi içimizdeki sesten duymamız gerekir. Ezber yapmak, herkes ne yapıyorsa onu tekrar etmek ve birtakım ritüelleri yerine getirmek değildir amaç. Kendi özümüze, özütümüze ulaşmak ve orada çok önceden yazılmış olanları okumaktır tek amaç. Bir başkası söyledi diye değil aynı şeyleri kendi içimizde biz de duyduğumuz için yerine getirmeliyiz olması gerekeni.

Duymak çok hassas bir süreçtir ve duyabilmek için dışarıdaki gürültüyü olabildiğince azaltmak gerekir. Dış etkenlerden soyutlandıktan sonra içimizde yankılanan sesi duyabilmek için beklemeli ve çok derinlerden gelen bu sesi mutlak sessizlik içinde dinlemeliyiz. Başka türlü de duyamayız zaten bu sesi. İşte bu nedenle tek başına yürünmelidir bu yol. İşte bu nedenle bazı zamanlarda her şeyden kendimizi arındırmalı ve içimizdeki denizin dalgalarını dinlemeye koyulmalıyız. Tek başınalık içimizdeki kalabalığın sesini duyabilmek için bir gerekliliktir. Manevi dünyamızın zenginliği azda bulunur ve ancak orada aranabilir içimizdeki çokluk.

"Hiç evet dediniz mi hazza? O zaman evet demiş oldunuz her acıya. Her şey birbirine kenetli ve bağlıdır."

Evet ya da hayır demek tam olarak ne demek? Mesela bir şeye evet derken yani ona açarken kendimizi iyi bir şey midir bu yaptığımız? Ya da bir akşam yemeği teklifine veya bir projeye hayır derken bu tam olarak nasıl bir anlama sahiptir? Evet demek kabullenmekse eğer, hayır demek dışlamak ve engel olmak mıdır o şeye? Bir defa hayata gelmiş olan birisi aslında başına gelecek olan her şeye daha en baştan evet demiş sayılmaz mı? Hayırlar böyle bir sistemin içinde bir işe yarar mı? Engeller mi hayır demek olmasını istemediğimiz bir şeyi?

Bir şeye evet demek, hayır diyeceğimiz başka şeyleri de beraberinde getirmez mi? Hazza evet deyince otomatik olarak acıyı da peşinden çağırmış olmaz mıyız? Bu durumda özgür irademiz nerede kalır? Onu kullanmak ya da kullanmamak arasında bir fark bulunur mu hâlâ?

Nietzsche, tüm bu sorulara yanıt olarak yine özgür olabilmek için istemek gerektiğini öne sürer. İstemek bir şeylere evet demektir. Dünyaya gelmek otomatik olarak dünyada başımıza gelecek olan her şeye evet demektir. Çünkü doğmak bir yaratımdır ve yaratım, istemek ve istenmektir. Kabul edelim ya da etmeyelim şu an bu yuvarlak mavi gezegenin üzerinde var oluyor ve yaşıyoruz. Bu var olma hali biz istesek de istemesek de birileri tarafından ortaya konulan bir istencin sonucudur. Anne ve babamız bizi dünyaya getirmeyi istediler,

yaratımımız için üretme yeteneklerini ortaya koydular ve özgürleştiler. Çocuk yapmak, insanların yaratım istencini dışa vurdukları en güzel biçimlerden biridir. Bir çocuğu var etmeyi istemek, onu yaratmak ve ortaya çıkmasını aylar boyunca beklemek. Ve uzun bir süre boyunca da iyi yetişmesi için ilgilenmek onunla.

Peki, ne için?

Ortaya konulan bu sanat eserinin en iyi şeklini alabilmesi için. Hayatımızda ancak birkaç defa yapabildiğimiz bu uzun soluklu eserimizi olabildiği en iyi versiyonuyla ortaya koymak istediğimiz için.

Ancak bir çocuğun dünyaya gelmesi kararına evet demek, bu hazza ve yaratma isteğine kendini açıp onu onaylamak, beraberinde gelecek olan acıya da evet demeyi getirir. Hayatta hiçbir şey planlandığı gibi gitmez ve birbirimize söylemesek de biliriz her şeyin kafamızdaki gibi gitmeyeceğini. Hastalıklarla, kazalarla karşılaşan eserimiz için gözyaşları dökeriz, ciğerimiz parçalanır onun bu kötü halini görmeye. Ve birbirimize söylemesek de aslında herkes bilir daha en başta evet denilen o yaratım istencinin bir sonucu olarak katlanmak zorunda olduğumuz bu durumu. Bunu zamanında yine kendimizin istediğini biliriz. Zordur bazen, sıkıcı ve bunaltıcıdır bazen ancak acı da pişirir bizi. Evet demek hayır diyecek birçok şeyi de beraberinde getirir ancak yine de biliriz ki hayır diyecek olaylara da ihtiyacımız vardır.

Yemeğin çiğ kalmaması, yedikten sonra iyi hazmedilmesi için iyi pişmesi gerekir ve iyi pişmiş yemekler

her zaman için yeterli sıcaklıkta ateşe maruz kalmak zorundadırlar. Bütüne tam olarak karışabilmek için olabildiğince incelmemiz gerekir. İncelebilmek için de olabildiğince ısıya maruz kalmak. Katıdan sıvıya geçmek ve sonunda da buhar olup uçabilmek ve yeryüzünden göğe doğru yükselebilmek için bizi pişirecek olan acıyla yoğrulmak. Acılar uçabilmemiz için kullanacağımız helyum gazımızdır. Bizi düşürmek ya da aşağı çekmek için değil tam tersine fazlalıklarımızdan kurtulmak ve hafiflememize yardımcı olmak için vardır acılar. Ve aslında acılar acı da değildir. Onları birer acı olarak değerlendiren yine bizleriz. Acıların tek amacı vardır, aslında acı olmadıklarını göstermek için görünürler gözümüze.

Evet demek özgürleştirir. İçine konulduğumuz kaptan çıkabilmemiz için hazza ve acıya evet dememiz gerekir.

İşte en başından beri söylediğim gibi, hâlâ Nietzsche'nin bir karanlık, bir yolunu kaybetmiş, bir hiçlik savunucusu olduğunu söyleyebilir miyiz bunca aydınlığı var ettikten sonra?

Evet, söyleyebiliriz.

Zaten kendisi de kitaplarında bunu üzerine basa basa söylüyor. Ancak hayatın bize öğrettiği bir şey daha var: Olanların sadece ilk anlamlarına bakıp yargılamadan ikinci ve hatta üçüncü anlamlarına da bakmak. Nietzsche kendisi hakkında istediği her türlü sıfatı kullanma özgürlüğüne sahip ancak bu birisinin kendisini çok dürüst olarak tanıtıp bizim de ona hemen inanmamızı gerekli kılar mı? Kimse kimseye o kişi

kendisi hakkında öyle söyledi diye onun öyle olduğunu düşünüp güvenmez. Önce o kişiyi tartar ve hareketlerini gözlemleriz. Ve sonrasında kendi kararımızı veririz o kişi hakkında. İşte Nietzsche de bunu yapmak ister bize. Büyük ve çok karmaşık bir labirent kurar ve saklanır en umulmadık yerine. İnşa ettiği bu labirentin içinde kendisine çok benzeyen ve farklı sıfatlarla adlandırdığı başka Nietzsche'lerle beraber. Ve asıl Nietzsche'yi bulmamızı ve tanımamızı ister bizden.

"Filozof Dionysos'un havarisiyim ben, bir aziz olmaktansa bir satir olmayı tercih ederim."

Dionsysos hazzı temsil eder. Ve Nietzsche kendisinin hazzın havarisi olduğunu söyler. O bütün hazlara kucak açarak aslında beraberinde gelecek olan bütün acılara da çağrıda bulunur. Hazza evet diyerek, gelecek olan acının da buna ortak olmasını ister. Bizi öldürmeyen her acı bizi güçlendirir ve Nietzsche'nin tek amacı her şeyin ötesine geçmektir. İyinin ve kötünün, hazzın ve acının, aşağının ve yukarının çok daha ötesine geçerek üstinsana ulaşmaktır onun niyeti. Yani insan-ı kâmil olmak için kendi de dahil olmak üzere her şeyden sıyrılıp hakikatin için kaybolmaktır amacı.

Çıkışı olmayan bir labirent inşa eder bize Nietzsche. Kaybolmak ve oraya hapsolmak için değil, sahip olduğumuz her şeyi kaybetmek ve aslında hiçbir şeye sahip olmadığımızı anlamamız için. Ve bu koca labirentte

kendimizi de kaybederek asıl olana ulaştırmak için vardır onun var ettiği bu hiçlik.

Ve son olarak kaderini sevmek üzerine belki de birkaç kelime daha söylemek gerek. Nietzsche gibi her şeyi karşısına alan, tüm tabuları yerle bir etme konusunda üzerine başka kimseyi tanımayan bir filozof için kader kavramını sevmek ne anlama gelebilir? Kaderini sevmek tam olarak ne demektir?

Hayatı aşmak için, bedenlerimizin, hırs ve zevklerimizin üstüne çıkmayı savunan ve bu yolun kılavuzluğunu yapmayı kendine görev edinmiş olan bir satirden "Kaderinizi sevin" öğüdünü işitmek bir çelişki değil midir? Hem hayatın üzerine çıkmaya çalışmak hem de aynı zamanda onun bize getirdiklerini kabul edip sevmek çelişmez mi birbiriyle?

Peki, kader nedir? Önümüze çizilmiş olan ve takip etmek zorunda kaldığımız bir çizgi mi? Öyle olsa bile kader çizgisi sabit bir değişmez midir? Yolun sonunda varacağımız yer bilinebilir mi peki? Bir kader varsa bile bunun tam olarak ne olduğuna kanaat getirebilir miyiz? Dolayısıyla kaderini kabul etme ve onu sevme konusunu –genelde yapıldığı gibi– kötümser bir yaklaşımla ele almak ne kadar doğru olabilir?

"Kaderini sev" demek olanı olduğu gibi kabul et, başına ne gelirse kabullen ve hiçbir şeye sesini çıkarma anlamına mı gelir? Ya kaderimizde başımıza gelenleri araştırmak, nedenleri öğrenmek ve onları değiştirmek yazılıysa? Kader zorunlu bir kabullenişin çok ötesinde

aslında zorunlu bir mücadele, ayağa kalkma ve direnmenin aslında ta kendisiyse? Boyun eğmenin üzerinde başımızı gökyüzüne kaldırıp tadına bakmak ve ne olduğunu anlamaksa yağmurun? Vurulmuş zincirleri kabullenmekten çok o zincirleri kıracak bir makas yapmaksa varoluş amacımız? Denizde boğulmaktan çok denize karışıp ona dönüşmekse yazgımız?

Nietzsche, işte böyle bir kader sevgisini benimsememizi ister bizden. Her konuda karanlığı üzerine çeken ve zifiri dünyanın meşalesi olan Nietzsche, böyle bir kadere gönülden razı olur ve erir onun karşısında. "Benim..." der. "Kaderim budur. Kader bir zorunluluksa eğer ben mücadele etmek zorunda kaldığım bir kadere razıyım." Kader çizgisini tutup peşinden sürükler. Hem o peşinden gider kaderin hem de onun peşinden gelir kader.

Bir gün olur da zor durumda kalan bir arkadaşınıza destek olmak için birkaç çift laf etmeniz gerekirse "Kaderini sev" deyin ona ve hemen peşinden eklemeyi de unutmayın: "Ancak içinde ayağa kalkmak olan, içinde iyi kötü her şeyi deneyimlemek olan ve her gün çok daha güçlü bir şekilde yol almak olan kaderi seç ve onu sev dostum. Böyle bir kaderi sev çünkü aslında hayatın bu..."

"Cennete doğru büyüyecek olan ağaç,
köklerini cehenneme yollamalıdır."

epiktetos

kendisinin efendisi olmayan hiç kimse özgür değildir

2000 yıllık mutluluk yaşama rehberi

marcus aurelius

unutma, mutlu bir hayat çok az şeye bağlıdır

seneca

gladyatör kararını arenada verir

2000 yıllık bilgelik rehberi

hallac-ı mansur

cehennem acı çektiğimiz yer değil acı çektiğimizi kimsenin bilmediği yerdir

Zaman ve mekân üstü bir hakikat felsefesi

hypatia

yanlış da olsa düşünmek hiç düşünmemekten daha iyidir

Düşünce tarihinin ilk bilim kadını

nietzsche

kaderini sev, çünkü aslında hayatın bu